

~~4/208~~ 402

IZVESTJA

muzejskega društva za Kranjsko.

Uredil

Anton Koblar,
društveni tajnik.

~~4/186~~

Izdalo in založilo „Muzejsko društvo za Kranjsko“.

Letnik III.

V Ljubljani 1893.

Tiskala Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg.

č 185/3(1893)

N 127002700

PODRUŽNICA
SLOV. I. UJAŠ. B.
za C.

A/20a

IZVESTJA

Muzejskega društva za Kranjsko.

Letnik III.

1893.

Sešitek 1.

Gradišče in gomile na gori sv. Magdalene pri Šmariji.

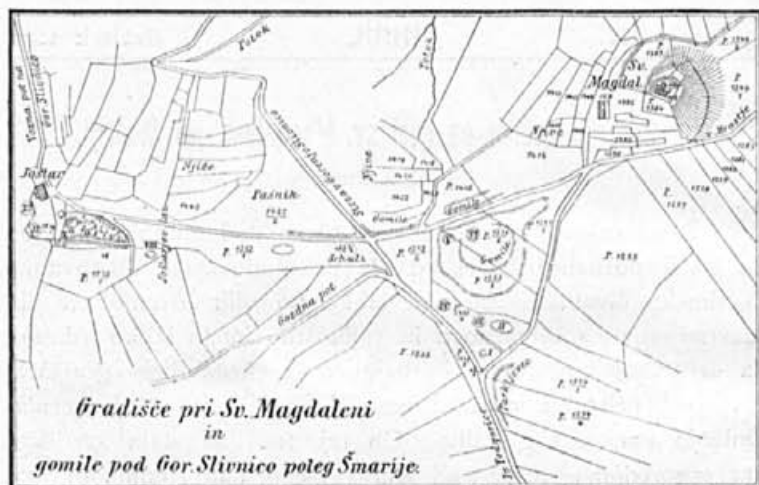
Spisal S. Rutar.

Starinoslovje je napredovalo v zadnjih letih tako močno, da sedaj poznamo že skoro vsa prazgodovinska stanovanja in rimska bivališča. Zato se lahko po njih ozremo ter jih razvrstimo po njih važnosti in velikosti. Smelo lahko trdimo, da se nahajajo največja in najgostejše postavljena gradišča ravno ob nekdanji imenitni cesti Emona-Siscia, ki je vezala Dolenjo Panonijo z Italijo. Ob tej cesti so stala gradišča kar zaporedoma, n. pr. nad Kurjo Vasjo, nad Rudnikom, na Vrhovki, na Farovškem hribu pri Šmariji, na gori sv. Magdalene, pri Brvicah blizu Grosuplja i. t. d. Najmogočnejše in najimenitnejše izmed vseh teh gradišč pa je bilo ono na gori sv. Magdalene.

Gora sv. Magdalene je osamljen grič, 499 m visok, ravno na vzhodni strani starodavne farne vasi Šmarije pod Ljubljano. Cerkvica omenjene svetnice¹ stoji na kuclju (Rückfallskuppe), ki je proti severu in zahodu precej strm, a na jug in jugovzhod spušča se polagoma tako, da se precej širok, poraščen hrbet vleče 1 km daleč do vasi Hrastje. Na tem hrbtu pozna se prav dobro trojni nasip nekdanjega gradišča. Najbolj notranji nasip je oddaljen od cerkvice (proti jugovzhodu) blizu 80 m; drugi, srednji, ki je 9 — 10 m visok, 115 m;

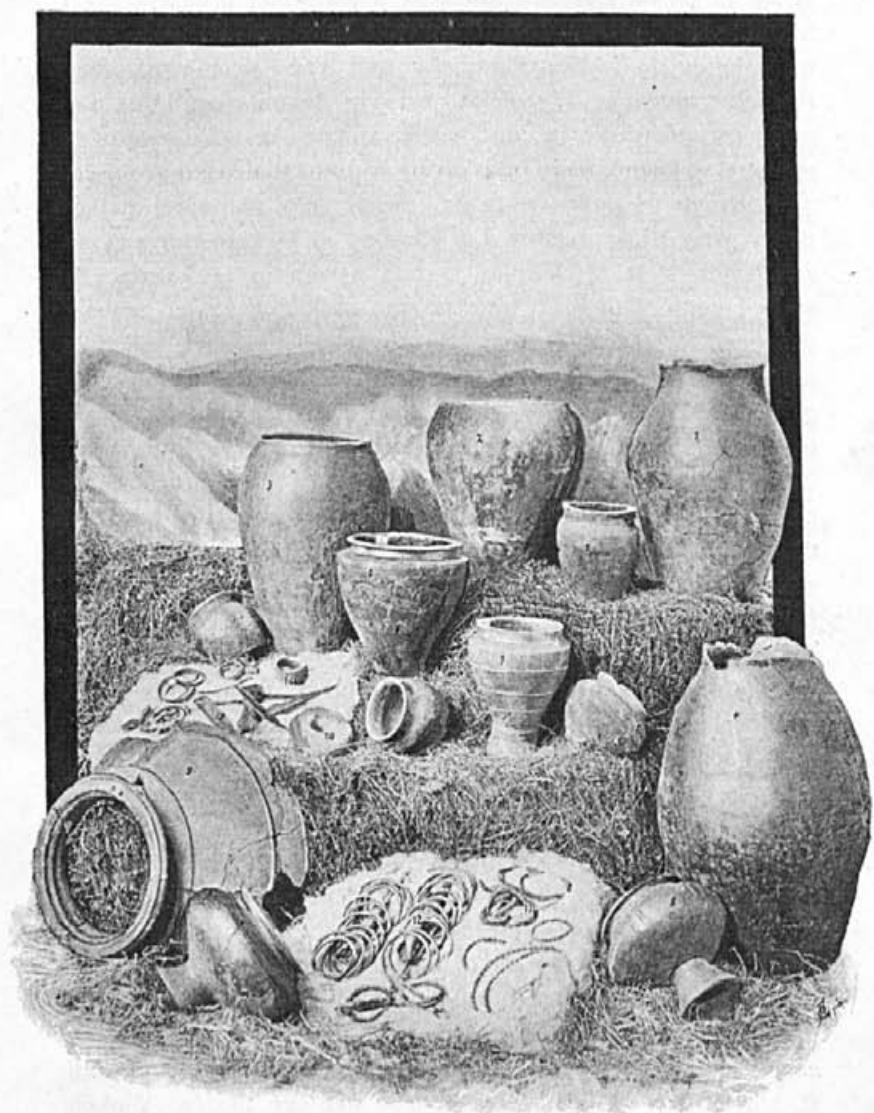
¹ Zanimivo je, da so radi postavljali cerkvice na čast sv. Magdaleni na takih mestih, kjer so bila nekdanj prazgodovinska ali rimska bivališča, n. pr. na severovzhodni strani Viruna na gosposvetškem polju pri Celovcu.

a tretji, zunanji, se vleče daleč tje doli proti Hrastju ob robu širokega hrbta. Iz teh številčk se spozna, da spada sveto-magdalensko gradišče k najboljirnejšim na Kranjskem. Bilo je že od prirode same dobro utrjeno in takorekoč naravna stražnica v verigi ostalih gradišč ob dolenski cesti.

Pri veliki naselbini leži tudi veliko grobišče. To se mora trdititi posebno o svetomagdalenskih gomilah. Že po zimi leta 1881/82. je kopal muzejski preparator Schulz po naročilu kustosa K. Deschmanna v gozdu na severozahodni strani Sv. Magdalene, potem na pašniku Laščiku (značilno ime!) blizu Gorenje Slivnice in pri Hrastju ter je našel lepe posode, fibule in zapestnice, ki so popisane v «Mittheilungen der anthropologischen Gesellschaft in Wien, XIV. Band (Neue Folge IV. Band) 1884», str. 49, in naslednje.

Dne 28. maja 1892 je poskusil g. Jarnej Pečnik v prisotnosti pisatelja teh vrstic in g. K. Črnologarja kopati v najbolj notranjem nasipu, jugovzhodno od cerkve sv. Magdalene in je našel v zemlji med dvojnim plotom debele črepine, uteže za statve, osle itd. Pri tej priložnosti se je pokazalo, kako velikansko je bilo gradišče, in zato smo po vsi pravici sklepali, da morajo tudi gomile v gozdu na severozahodni

Št. 1—5. žare; 6. lonec z okraski; 7. lonec s svinčeno črto; 8. lonec, ležeč v žari pod št. 9; 10. podstavec za lonca; 11. zapestnici na čolničasti fibuli; 12. nanožni obročki na kosteh; 13. osla; 14. uhani.

strani in pa na Laščikih biti zelo bogate (glej priloženi načrt Sv. Magdalene). Ker so pri grajenju dolenske železnice našli na «Mahovjeju» blizu Paradišča tudi več (sicer razdejanih) rimskih grobov iz II. stoletja, zato je dovolila centralna komisija za umetniške in zgodovinske spomenike neko vsoto, da je mogel g. Pečnik dalje preiskavati svetomagdalensko grobišče.

Ko je ta podpora prišla, začeli smo najpoprej razkopavati dne 16. septembra l. l. gomilo, ki je zaznamovana na zemljevidu s št. V. Visoko je bila nasuta in je kazala, da bode bogata. Koj blizu površja smo našli dva žgana groba z debelimi črepinami, potem železno sekiro, železno sulico in jedno tuljavo (Tülle), vse močno poškodovano. Tudi ko je g. Pečnik kopal pozneje, dne 27. oktobra, na zahodni strani te gomile, našel je v njej le pepel. Zato se je lotil 19. in 20. oktobra gomile št. II. ter našel že v globini od 30 cm celega mrliča, ki je bil pa slabo ohranjen, ravno tako pri drugem v globini od 1·2 m. Pri tem drugem je našel železno sekiro, železen krivač, železno ost od sulice in nekoliko bronastih zapon od pasa. V globini od 1·5 m so bili trije mrliči. Pri srednjem (ženskem), precej dobro ohranjenem, je našel dve kotančasti zapestnici, jedno zanimivo fibulo z obeski in štiri bronaste uhanе tudi z obeski.¹ Ob istem času poskusil je g. Pečnik tudi gomilo št. I. razkopavati ter našel že 15 cm globoko pri nekem mrliču male koščke bronastega kotla, čegar povraz se je dobro ohranil; potem bronasto zapono z malimi obročki kot obeski in dve mali, železni osti od sulice.

Še poprej pa je zasledil g. Pečnik mnogo bogatejše grobišče na Laščikih. Dne 5. oktobra je poskusil kopati na takoimenovanem «Joštarjevem laz»², katerega so še le okoli l. 1870. prekrčili in našli na njem več zapestnic, korald in tudi jeden srebern novec, velik kot stara petica. Pečnik je našel v grobu št. 2 dve lepi³ posodi (glej na podobi posodi št. 1 in 3) in v grobu št. 3 zelo lepe kamnite plošče. V obeh grobih so bili samo sežgani mrliči.

¹ Ravno to gomilo razkopuje g. Pečnik zopet sedaj, od 10. februarja dalje, in misli, da bode v njej našel prav zanimive starine. Pis.

Kopal je g. Pečnik od 5. do 8. oktobra in potem od 18. do 21. septembra tudi na pašniku Laščiku blizu Joštarjeve hiše, kjer so nekdanj izvestno stale gomile, katerih gorenji del so pa že poprej razkopali. (Tista gomila, katero je g. Schulz razkopal [št. IX.], je bila ob času njegovega kopanja še 1 m visoka.) V teh nekdanjih gomilah je bilo pokopanih mnogo mrličev, ki so imeli prav bogate prilozke. Grobi so bili navadno s kamenjem obdani ali pa v pesek izkopani, z lepimi ploščami iz Lipljan pokriti. V grobu št. 2 n. pr. našli sta se dve bronasti zapestnici, jeden železen prsten in lok vozlate fibule. V grobu št. 5 je bilo mnogo oglja in pepela, a sredi tega železna igla za lase z bronastimi vozli, potem trije lonci, med njimi jeden cel. V grobu št. 6 našel je Pečnik dne 16. septembra dva cela lonca, potem jeden velik, zgorej odlomljen lonec in črepine posebno lepo nakrašene posode, katere je g. Schulz pozneje sestavil, tako da je ta posoda sedaj izreden kras deželnega muzeja (na podobi št. 6).

Dne 19. septembra našli smo v grobu št. 8 tri cele mrliče, med njimi veliko žensko, ki je imela dve zapestnici, dvoje uhanov, koralde iz jantarja in posebno lepo fibulo. V grobu št. 10 našel se je lep rudeč lonec s svinčeno črto (glej št. 7) in blizu njega črn razbit lonec. Posebno zanimiv je bil grob št. 11, katerega je g. Pečnik dne 6. oktobra odkopal. V njem je ležal 1·5 m globoko žensk mrlič z glavo proti severu, v mehke pesek zakopan. Na rokah je imel lepe zapestnice, na nogah pa po 13 in 15 lepih nanožnih obročev, ki so se še vsi kostij držali (glej na podobi št. 12). Kaj tacega se do sedaj še ni našlo v nobenem grobu. Gotovo je, da so še le mrtvi ženski nataknil te nanožnice, ker tolike teže ne bi marala nositi nobena živa lepotica. Iz tega se spozna, da so mrliče napravili in olepšali za drugi svet ravno tako, kakor bi jih na ženitovanje poslali, in da so jim dali v grob to, kar so v življenju najrajše imeli. — Iz tega bogastva pa smemo ob jednom tudi sklepati, da je bila pokopana ženska gotovo kneginja svetomagdalenske okolice in žena blizu nje pokopane mrliča.

V grobu št. 13 odkopali smo dne 8. oktobra velikansko ploščo iz lipljanskega kamna, ki je tehtala skoro 10 starih stotov. Pod njo je ležal velikansk lonec (na podobi št. 9), o katerem so kopači trdili, da je «zvon». (Po nekaterih krajih trdé ljudje, da so v gomilah «zvonovi» zakopani, po drugih pa mislijo, da leži v njih «zlato tele».) Od zunaj je bil lepo pisan, posebno lep je bil njegov rob. Škoda, da ga je bila velikanska plošča že poprej zmečkala, predno smo ga odkopali. V loncu se je našel čaši podoben manjši lonec (na podobi št. 8) in dve krasni, nenavadno debeli zapestnici, obešeni na čolničasti fibuli (na podobi št. 11), kar je podobno oni najdbi iz l. 1881/82 (Mitth. anthrop. Ges. XIV, 50). Poleg lonca je bilo še mnogo črepin druge manjše posode, a v njem vse polno kostij in pepela. S to najdbo smo dostojno sklenili razkopavanje v prvi polovici oktobra meseca, katero se je dovršilo s pomočjo c. kr. centralne komisije za umetniške in zgodovinske spomenike. Kopalo se je samo 10 dnij z blizu tridesetimi delavskimi silami, a našlo se starin, za katere bi dunajski c. kr. dvorni muzej gotovo plačal 200 goldinarjev. Vse te najdbe (in še nekatere manjše predmete z Drnovega, Rake i. t. d.) izročili smo dne 11. novembra 1892 deželnemu muzeju Rudolfinu v Ljubljani.

Istočasno razkopavali so drugi delavci tudi dve lepi gomili, last Neže Ogrinčeve iz Slivnice (št. IV.), na zemlji občine Sela, koj nad Joštarjevo hišo. Čeravno smo pričakovali, da bomo našli v njih bogate priložke mrličev, vendar smo bili zelo iznenadjeni, ko so delavci odkopavali dan za dnevom same plasti pepela. Verjetno je, da so napravljali stari ljudje grmade tudi takim, ki so kje drugod umrli ali pa padli v vojski, ne da bi imeli njih trupla, in torej niso mogli niti teh sežgati, niti njih priložkov v gomile zakopati. Ravno pod gomilama razkopali smo dva žgana groba, obdana s kamenjem in pokrita z lepimi ploščami iz Lipljan. Pod njima so bili ostanki sežganih mrličev in precej debele črepine navadnih posod.

Slovensko-nemška starinoslovska terminologija.

Spisal S. Rutar.

- Balta = Steinbeil;
 branik = Parierstange;
 brazgotina = Schramme;
 čaša = Kelch;
 drgač = Reibstein;
 fibula čolničasta = Kahnfibel;
 fibula kačasta = Schlangenfibel;
 fibula kotančasta = Brillenfibel;
 fibula vozlatá = Knotenfibel;
 gomila = Hügelgrab;
 grba ščitna = Schildbuckel;
 grnec talilni = Schmelztiegel;
 grob okostni = Skeletgrab;
 grob ravni = Flachgrab;
 grob žgani (pepelni) = Brandgrab;
 jabolko = Knauf;
 kolotočina = Radrunse;
 koluta = Scheibe;
 kopčica = Haftel;
 koralde = (Korallen) Halsband;
 kotanec (kolutanec) = Spirale;
 krivač = Krummesser;
 kršec = Kies;
 kupa = Becher;
 locanj = Bügel;
 lošč = Glasur;
 luske (na pr. bronaste) = Schüppchen;
 mlat = Hammer (beil);
 mostišča (stavbe na koleh) = Pfahlbauten;
 mostiščarji = Pfahlbauer;
 mrtvašnica = Grabkammer;
 nakrasnina = Schmuck;
 obesek = Anhängsel;
 obnožnica = Fußring;
 ostrina, rez = Schneide;
 pas pločevinast = Blechgürtel;
 plazovina = Mure;
 pločevina = Blech;
 pokopališče žarasto = Urnenfeld;
 pokost = Firnis;
 ponor = Nische;
 povraz = Tragreif;
 priložek = Beigabe;
 prod (grušec) = Gerölle;
 prodovina = Geschiebe;
 repin = Widerhaken;
 ročaj = Henkel;
 ročka = Gießkanne;
 sekač = Hackmesser;
 sekira dvorezna = Doppelbeil;
 sekira ploskasta = Flachbeil;
 sipec = Schuttkegel;
 strgalo = Schabwerkzeug;
 štrcati = spritzen;
 tečaj = Charnier;
 tolkač = Schlägel;
 trojka = triga;
 tuljava = Tülle (Dille);
 uhli toporiščni = Schaftlappen;
 vrtavka (vreteno) = Spinnwirtel;
 zálasnica = Doppelnadel;
 zapenjača = Fibel;
 zapestnica = Armring;
 zaponá = Schnalle;
 zatika = Nuthe;
 zdela (zdelica) = Schale;
 zdelica = Tasse;
 žara = Urne;
 žindra (plena) = Schlacke;
 žrnva = Handmühle.

Slovenska osebna imena v starih listinah.

Spisal J. Scheinigg.

Bogastvo slovanskih jezikov za vstvarjanje osebnih imen je dokazal Miklosich v znamenitem svojem spisu «Die Bildung der slavischen Personennamen» (Denkschriften d. k. Akad. der Wissenschaften X. 1860). Vendar je ta epohalni proizvod našega velikana pomankljiv gledé na Slovence, kajti na slovenska imena se je Miklosich malo oziral. V predgovoru imenovanemu spisu, kjer navaja knjige in slovanske vire, katere je izcrpil v svoj namen, ne omenja slovenskih virov, razun frizinških listin. Temu se ne bodemo čudili, ako pomislimo, da do l. 1860 še ni bilo izdanih knjig listinarske vsebine, ki se tičejo slovenskih pokrajin, izvzemši Ankershofenove regeste k zgodovini koroški. Dandanes smo v tem oziru dosti na boljšem.

V Zahnovih knjigah: «Urkundenbuch des Herzogthums Steiermark» in «Codex diplomaticus austriaco-frisingensis», kakor tudi v Redlichovem delu: «Die Traditionsbücher des Hochstiftes Brixen vom 10. bis in das 14. Jahrhundert», ki je prva knjiga velikega zbornika «Acta Tirolensia», nahaja se mnogo listinarskega gradiva, jako važnega za razlaganje naših krajevnih in tudi osebnih imen, pa še marsikatera druga zanimiva drobtina.

Kdor listuje po teh in enakih knjigah, mora se čudom čuditi, da se je ohranilo primeroma tako malo slovenskih osebnih imen. Navajajo se cele kope prič, podložnikov, sužnjevi in vkljub toliki množici zadeneš samo tu pa tam na kako slovensko ime. Pravi «rari nantes» na nemškem morju! Zgoraj imenovana Redlichova knjiga ima 48 listin iz Kranjskega in v teh nahaja se več stotin osebnih imen; a slovenskih med njimi še 50 ni. Nadvlada bavarska se je kazala tudi v tem, da so nadevali slovenskim podložnikom pri krstu nemška imena. Iz nemških imen torej ne smemo sklepati, da so bili njih nositelji tudi nemškega rodu. To pripoznavajo celo nemški učenjaki. Zahn piše (Urkundenbuch v. Steierm. II, p. XIV.): «Man braucht nicht anzunehmen, dass das Sinken der slavischen Personen- oder Zunamen vom gleichmäßigen Sinken des Slaventhums in der

steirischen Bevölkerung stammt, sondern davon, dass dieses nach dem umgebenden deutschen Elemente, nach dem Willen der deutschen Priester, vielleicht auch der deutschen Pathen, in der Namengebung seiner Kinder sich richtete.» Slično piše Kronos v knjigi «Besiedelung der östlichen Alpenländer». Dokazov ti prikazni imamo dosti. Imenujejo se pogosto priče «slavenicae institutionis» ali priče «slavigenae», in glej! ti možje slovanskega rodu imajo večinoma lepa staronemška imena. Leta 1008 se je ustanovil v Št. Juriju (St. Georgen am Längsee) samostan benediktink. Priče so razdeljene v dve skupini: bavarske (tracti per aures) in slovenske (slavenicae institutionis). Slovenskim so ta-le imena: Hartwich, Chezili, Penno, Johan, Egizi, Sizo, Reginprecht, Arno, Wolfram, Zimizi, Geppo, Czecho, Vitislau, Wolfhart, Sigihart. Petnajst Slovencev in samo dva, k večjemu trije imajo tudi slovensko ime. (Ankershofen, Urkunden-Reg. z. Gesch. Kärntens, 1. Heft, p. 38.) Ko se je samostan šentjurijski obdaroval s posestvi, beremo sledeče priče, «testes slavigenae» imenovane: Chazili, Amizi, Orthovin, Adam, Lanzo, Gam, Laduta (l. c. p. 39).

V sledečem zapisniku zbrana so osebna imena, ki ja nahajamo v že zgoraj napominani knjigi: «Die Traditionsbücher des Hochstiftes Brixen.» Škofje briksenski so imeli posestva na Gorenjskem. Gospodovali so na Bledu in po okolici blejski. Bled, Begunje, Bohinj, Bistrica, Lesce, Brezje, Koritno, Preddvor, Poljana, Zasp itd. so spadali pod njihovo oblast. Istotako jim je bil podložen Kamen na Koroškem. Na omenjene kraje nanašajo se torej imena oseb, nahajajočih se v teh listinah:

1.) **Begun.** To je osebno ime, iz katerega izvira krajevno ime Begunje na Gorenjskem. Škof Altuin je zamenil l. 1050 do c. 1065 z nekim plemičem Nebcorom svoje posestvo «in villa Begûn nominata» za drugo. Pogodba je podpisana na blejskem gradu («Kreinae»); Redlich p. 52.

2.) **Branka** je bilo ime neki sužnji, katero je Albuin, škof briksenski, dobil v zameno za drugo sužnjo od frizinškega škofa Abrahama leta 985—993: Pranca mancipium; l. cit. 7. Deblo imenu je branī = pugna.

3.) **Budigoj**, posestnik v Žirovnici na Koroškem; zdaj se imenuje ta kraj Sirnitz; 1065 — 1075: Bodigoy, l. c. 70. Ime je sestavljeno iz glagola bud- = vigilare + goj = pax.

4.) **Budigojec** bilo je ime nekemu svobodinu (ingenuus), ki je c. 1075—1090 daroval svoje posestvo v Záspu pri Bledu briksenskem škofu; l. c. 113: Bondigoiz.

5.) **Dedoslav**, kmet (rusticus) na lurnskem polju; c. 1065 — c. 1075: Diezla, l. c. 78.

6.) **Dobruško**, svobodin (libertate potitus), posestnik na Bledu; c. 1075—1090: Dobrisco, l. c. 113.

7.) **Dobrogój**, istega stanú in ravno tam; c. 1065 — c. 1075: Tobrogoy, l. c. 78.

8.) **Dobrolas**, svobodinka, posestnica v Gluhi Vasi (Lauchenholz) na Koroškem; c. 1065 — c. 1075: Dobrolaz, l. c. 81.

9.) **Domoslav**, svobodin (ingenuus) na Poljani pri Bledu; c. 1085 — 1097: Domeszlau, l. c. 130. Drug Domoslav se bere na strani 112: Domozla, ki je istotako Gorenjec; vendar se ne da dognati, je-li identičen s prvim. Dvakrat se nahaja ime Bomizlau na str. 22., kar je po mojem mnenju zapisano samo mesto Domislaui = Domoslav. Dotičnika sta bila svobodina na Gorenjskem in sta darovala svoje vinogradne deleže v Briksen; l. 1065 — 1075: Bomizlau, l. c. 22.

10.) **Dragomir**, kmet (rusticus) v Lengholzu pri Greifenburgu na Gorenjem Koroškem; 1050 — c. 1065: Dragmer in codex A ga zavije v nemško obleko: Draimeir; l. c. 39.

11.) **Dragožit**, kmet v Grobelni Vesi (Grabelsdorf) v Podjurskem; 1050 — c. 1065: Dragosit, l. c. 32.

12.) **Godimir**, posestnik v Stribachu pri Lienzu v puštriški dolini; c. 1060 — 1070: Godimar, l. c. 65.

13.) **Godislav**, suženj (mancipium) v puštriški dolini; 1050 — c. 1065: Gotislau, l. c. 31. Drug Godislav nahaja se na Bledu c. 1065 — 1075: Godizla, l. c. 80.

14.) **Janez** je med pričami pogodbe v št. 15 omenjene c. 1085 — 1090: Janiz, l. c. 124.

15.) **Ivan** se nahaja večkrat. V letih 1085 — 1090 je podaril neki «Iwan» svoje posestvo v Záspu briksenskem

škofu Altuinu in prejel od njega v zameno ravno tako posestvo v Bohinju; l. c. 124. Po stanu je bil svobodin (ingenuus). Bil je sin svobodina Adalfrita in imel brata Predislava. Piše se ime tudi Ivvan in Iuvan. Zanimivo je tudi, da se nahaja v jedni in isti listini med pričami poleg Ivana še nemški Johannes; l. c. 116.

16.) **Imica**, sužnja pri Brunecku; 1085—1097: Imiza; l. c. 134. Miklosich izvaja ime iz debla ima = sumere, habere.

17.) **Kunica**, plemenita gospa (nobilis prosapiae matrona) na Gorenjem Štirnškem, 1070—1080: Chuniza, l. c. 101.

18.) **Mojca**, sužnja, kakor že zgoraj omenjena Branka; l. c. 7: Moyza. Mojca na Gorenjskem še danes pomeni deklé.

19.) «Henricus dictus **Naboren**» l. 1250. l. c. 209, suženj.

20.) **Negomir**, posestnik; c. 1075—1090: Negomer, l. c. 115. Izvaja se ime od samostalnika nega = cura infantis, odtod slovenski negovati; njegov pomen je: a cura infantis nomen habens.

21.) **Nenadej**, med pričami; c. 1060—1070: Nenadei, l. c. 64, na Gorenjskem.

22.) **Nepokor**, plemič (nobilis), med pričami; c. 1050—1065: Nebcor, l. c. 53; na Bledu in v Begunjah zamenil je s škofom Altuinom svoja posestva za druga ravno tolike vrednosti, l. c. 52.

23.) **Pero**, plemič v Kamnu na Podjunskem, stric dijakona Albuina, poznejšega škofa briksenskega (c. 975—1006); bil je torej jeden izmed prvih briksenskih škofov Slovenec; l. c. 3, 16. Drug Pero nahaja se med briksenskimi pričami, ne da bi se dalo dognati, kje je imel svoje posestvo; l. c. 56 in 72.

24.) **Predislav**. Izmed vseh slovenskih imen se to najčesče bere v listinah. Jednega Predislava nahajamo med pričami v Podjunskem 1050—c. 1065: Prezla, l. c. 33, in Brezlau, l. c. 53. Drugi je bil suženj v istih letih v puštriški dolini, l. c. 31: Prezla. Tretji se imenuje sin svobodina Adalfrita, c. 1075 do 1090: Prezlau je bil torej brat zgoraj omenjenega Ivana pri Bledu. Četrti je bil sin svobodina Azilija v podravski dolini na Gorenjem Koroškem in je imel brata Stanigoja. Podaril je

Āzili njivo, oral obsežno, briksenski cerkvi. Petega Predislava pa najdemo v Bohinju; l. c. 76: Prezlau. Ime pomenja to, kar grški *Προζλής*.

25.) Lepo staroslovensko ime je **Prisnoslav**. Bil je posestnik pod blejskim gradom (sub castello Ueldes dicto) in je zamenil svoje imetje s škofom Altuinom za drugo v Múžijah (Musiach) pri Bledu; 1050—c. 1065; Priznozlau l. c. 53. Drug Prisnoslav, z navadnim priimkom Ginanno, je podaril svoje posestvo v Záspu na altar sv. Kasijana in Ingenuina in prejel od škofa Altuina dva malina v odškodnino; c. 1075 do 1090: Prisnullau, l. c. 113. Miklosich izvaja ime od prisnū = propinquus, torej Prisnoslav = a propinquus nomen habens.

26.) **Radogoj**, svobodin v Pečah (Peccaz) pri Podkloštru na Koroškem, podaril je svoje posestvo briksinskima svetnikoma; c. 1075 — 1090: Radegoi, l. c. 104.

27.) **Sebibor**, med pričami na Bledu, 1050 — 1065: Zebibor, l. c. 52.

28.) **Semič**, med pričami na Gorenjskem, c. 1060 — 1070: Zemicho, l. c. 64.

29.) **Slavij**, posestnik v Nussdorfu v puštriški dolini pri Lienzu, c. 1065 — c. 1075: Slauui, l. c. 70.

30.) **Slavko**, svobodin, je podaril svoje posestvo v Gomilah (sedaj Grammilach), v glinski dolini, briksenski cerkvi; c. 1065 do 1075: Zlauco, l. c. 78.

31.) **Stanigoj**, brat Predislavov, v Puchu na Gorenjem Koroškem, 1085 — 97: Ztanagoi, l. c. 133.

32.) **Stojdrag**, suženj v Motnici (Mettnitz) pri Sachsenburgu na Gorenjem Koroškem, 1050 — c. 1065: Stoidrahc, l. c. 43.

33.) **Sventušo**, med pričami v Kamnu na Koroškem, c. 995 — c. 1005: Zuentusso, l. c. 16. Podlaga imenu je svētū = validus.

34.) **Svojslav**, med pričami na Bledu, c. 1060 — 1070: Zuozlau, l. c. 64.

35.) **Trebič**, suženj, katerega je daroval škof Albuin v Briksen; c. 995 — 1005: Treuiz; l. c. 13.

36.) **Treblica**, žena Budigojčeva, katerega smo omenili pod št. 3; c. 1075 — 1090: Trepliza, l. c. 113.

37.) **Trepina**, svobodin (libertate potitus) posestnik na Bledu; c. 1065—c. 1075: Trepina, l. c. 79.

38.) **Valhun**, med puštriškimi pričami l. 1002, ko so se določile meje med puštriško in noriško grofijo; 1002—1004: Walchun, l. c. 23. Drug Valhun pa se nahaja tudi med pričami s pridevkom plemič; l. 1165—1170: Walchun nobilis, l. c. 174.

39.) **Véčegoj**, svobodin na Gorenjskem, je podaril posestvo na altar briksenskih svetnikov 1075—1090: Wenzegoi, l. c. 112.

40.) Slovensko je gotovo ime «**Wekewoi**», ki se bere med pričami l. 1060—1070, l. c. 64, dasi mu glede razlage ni bilo mogoče priti do živega.

41.) **Velehna**, med pričami na Gorenjskem; 1060—1070: Welechne, l. c. 64. Podstava imenu je velū, velij = magnus.

42.) **Vito**, večkrat priča na Gorenjem Koroškem; pisano je ime vedno Wito, l. c. 73, 104, 131. Izvaja se od debla vitī = lucrum.

43.) **Vitoglav**; bil je ministerijalec briksenske cerkve in je pričal večkrat s svojima bratoma Eberwin-om in Walther-om; l. 1165—80: Witegow, Witegou, Witigov, Witegowe, l. c. 174, 178, 179, 181. L. 1289 nahajamo nekega plemiča Witego de Peray, l. c. 235.

44.) **Vladimir** se bere med pričami, ko se je škof Albuin pogodil z bratom Aripom o nekem gozdu pri koroškem Kamnu; l. 995—1005: Ladimar, l. c. 15. Drugega sužnja Vladimira je podarila žena Gotta briksenskemu škofu Albuinu v istem času, l. c. 20: Ladimar.

45.) **Zadrag**, suženj pri Milstatu na Koroškem. Plemič Waltheri podaril je njega, njegovo ženo, njune otroke in še šest drugih sužnjev briksenskima svetnikoma; c. 1065—1075: Zedrach, l. c. 80.

46.) **Župan** je bil kanonik briksenski in se omenja večkrat v letih c. 1265—1288: Ulricus Suppanus, l. c. 212, 218, 222, 225, 226, 230, 232 i. dr. Med pričami l. 1202 se pa nahaja Otto Suppan, bržkone oče kanonikov, l. c. 191.

Slovenski «mansus» in slovenska «hoba».

Spisal dr. Fr. Kos.

«Mansus», ali pa tudi «mansa» in «mansum», znači v obče stanovališče, v širjem pomenu pa poslopje z bližnjim zemljiščem. Včasih zaznamuje ta izraz samo kako zemljišče, ne pa tudi bivališča, drugikrat pa le bivališče, ne pa tudi k njemu spadajoče zemlje. Dostikrat ima «mansus» isti pomen, kakor «hoba», namreč kos odmerjene zemlje. Tak kos zemlje je meril večkrat po 12 oralov.¹ V listinah se nahajajo izrazi «mansus integri», ako imajo polno število oralov, ter «mansus dimidii», ako merijo le kakih šest oralov zemlje, ali pa še manj.

V raznih listinah, katere bi se lahko porabile pri spisovanju slovenske zgodovine, omenja se večkrat slovenski «mansus» in pa slovenska «hoba», v nekaterih drugih pa «mansus Bavaricus». Iz tega bi se dalo sklepati, da slovenski in bavarski (nemški) mansus nista bila enake velikosti. Kaka razlika je bila med njima, ni mogoče povedati.²

Dovoljeno naj mi bode, da tu naštejemo nekoliko takih mest iz raznih listin, v katerih se omenja slovenski «mansus», slovenska «hoba», ali pa tudi slovenska «colonia».

Okoli leta 970. podeli neka Hiltigarta svojemu sinu, dijakonu Albuinu, posestvo v Kamnu³ ter osem k njemu spadajočih slovenskih kmetij («cum VIII hobis Sclavaniscis».)⁴ — Okoli leta 1000 izroči plemenitaš Ragici škofu Albuinu dve slovenski kmetiji («duas sclavaniscas colonias») blizu kamenskega gradú na Koroškem.⁵ — Okoli leta 1065. podeli frizinški škof Elenhard solnograškemu nadškofu Gebhardu «unum mansum Sclauonicum» pri Peterdorf-u blizu Katscha na Gorenjem Štajerskem, ter «mansum unum Sclauonicum et

¹ Du Cange, Gloss. med. latin. v. mansus. — ² Ankershofen, Handbuch der Geschichte des H. Kärnten, II., str. 440. — ³ Ta Kamen je na slovenskem Koroškem nasproti ustju reke Krke v Dravo. — ⁴ Resch, Ann. eccl. Sab., III., str. 687. — ⁵ Resch, Ann. eccl. Sab., III., str. 677., št. 42.

dimidium» v Lendorfu pri Špitalu na Gorenjem Koroškem.⁶ — Okoli leta 1070. prepusti Riharda, opatica v Göss-u, prej imenovanemu nadškofu Gebhardu med drugim tudi «duas Sclauenses hobas» v ljubenski županiji («Leoben») na Gorenjem Štajerskem.⁷ — V nekem spisu iz prve polovice 11. stoletja se omenja «Sclauanica hoba» pri Hohenburgu blizu Donave na Avstrijskem pod Anižo.⁸ — Neki urbar iz leta 1160. navaja 13 slovenskih kmetij («de Slauicis hobis tredecim») v Wölz-u na Gorenjem Štajerskem.⁹ — Okoli leta 1030. zamenja frizinški škof Egilbert z nekim Reginoldom osem slovenskih kmetij («hobas Sclauaniscas octo»), ležečih v vaséh, katere so se zvale: «Stallon», «Lescah» in «Gorlah» ter se nahajale na Gorenjem Koroškem.¹⁰ — Isti škof zamenja z nekim Poponom tri slovenske kmetije («hobas Sclauanicas») v Rudersdorfu blizu Paterniona na Gorenjem Koroškem.¹¹ — Solnograški nadškof Konrad I. dobi leta 1140. od samostana v Reun-u blizu Gradca med drugim sedem slovenskih zemljišč («Sclauonicos mansus») v Stögersdorfu («Stoigoistorf») in Mooskirchen-u ob reki Kainach na Srednjem Štajerskem.¹² — Neka listina iz leta 1219. omenja iznova teh sedem slovenskih zemljišč.¹³ — Okoli leta 1150. prepusti po zameni neki Koloman svoj mlin in pa «mansum unum Sclauonicum» v Traboch-u na Gorenjem Štajerskem blizu Ljubna admontskemu samostanu.¹⁴ — Leta 1160. zamenja sekovski samostan nekemu Reginwardu četiri slovenska zemljišča (quatuor mansuum Sclauonicorum) v Trausdorfu blizu Gradca na Štajerskem.¹⁵ — Leta 1172. daruje «Otto de Chulmo» admontskemu samostanu osem slovenskih zemljišč («mansus Sclauonicos») v Krottendorfu blizu Deutsch-Landsberga na Srednjem Štajerskem.¹⁶ — Okoli leta 1175. je dobil samostan v Admontu med drugim tudi dve

⁶ Zahn, Urkb. f. Steierm., I., str. 76. — Zahn, Cod. dipl. Austr.-Fris., I., str. 81. — Meichelbeck, Hist.-Fris., I/I, str. 273. — ⁷ Zahn, Urkb. f. Steierm., I., str. 80. — ⁸ Zahn, Cod. dipl. Austr.-Fris., III., str. 9. — ⁹ Ravno tam, str. 17. — ¹⁰ Ravno tam, I., str. 67. — ¹¹ Ravno tam, I., str. 72. — ¹² Zahn, Urkb. f. Steierm., I., str. 193. — ¹³ Ravno tam, II., str. 243. — ¹⁴ Ravno tam, I., str. 295. — ¹⁵ Ravno tam, I., str. 389. — ¹⁶ Ravno tam, I., str. 517.

slovenski kmetiji («duas hobas Sclauonicas») v Kirchheimu na Gorenjem Koroškem.¹⁷

Iz navedenih vzgledov je razvidno, da so se nahajale slovenske kmetije v 11. in 12. stoletju na zemlji, kjer sedaj gospoduje nemščina, namreč po Gorenjem in Srednjem Štajerskem, po Gorenjem Koroškem ter še celo po Dolenjem Avstrijskem. Napačna je trditev Mucharjeva, ki pravi, da so bile take kmetije večinoma po sedanjih slovenskih pokrajinah.¹⁸

Drobtinice iz furlanskih arhivov.

Nabral Ant. Koblar.

Za vse slovenske škofije leži v furlanskih arhivih obilno zgodovinskega gradiva, ker so nekdanje večinoma spadale pod oglejski patrijarhat. Nabiratelj teh drobtinic je izcerpaval doslej samo podatke za zgodovino sedanje ljubljanske škofije, a namen ima, v prihodnjem času lotiti se enakega dela tudi za sosednje škofije. Nastopne drobtinice so samo nadaljevanje onih, katere so že objavljene v «Izvestjih» I., str. 1—38, in II., str. 30—92. Zaradi ložjega pregleda stojé kranjske fare v alfabetskem redu in za vsako faro so podatki razvrščeni kronološko. Kratice v oklepkih zaznamujejo na drobno vire, kakor v poprejšnjih dveh letnikih «Izvestij».¹

¹⁷ Ravno tam, I., str. 542. — ¹⁸ Gesch. d. Steierm., II., str. 123.

¹ **A** = nadškofijski arhiv v Vidmu; **a** = «Libri gestorum» v njem; **b** = akti pod napisom «Chiese a parte Imperii»; **c** = zvezki z naslovom «Collazioni di beneficij»; pridejana prva (arabska ali rimska) številka pomeni zvezek, druga pa stran ali list v njem. **B** = videmski notarski arhiv v Vidmu, **C** = «Museo Civico» v Vidmu, **D** = mestni arhiv v Št. Danijelu. Pri teh dveh arhivih pomenijo pristavljene številke stare notarje, in sicer: **1** = Gabriel de Cremona, **2** = Eusebius de Romagnano, **3** = Gubertinus de Novate, **4** = Gandiolus, **5** = Petrus de Locha, **6** = Nicolaus, **7** = Waltherus, **8** = Henricus Praitenrewter in **9** = Melioranza de Thiene. **E** = kapiteljski arhiv v Vidmu in pristavljene številke pomenijo njegove zvezke in strani. **O. z.** = ordinacijski zapisniki in **V. z.** = vizitacijski zapisniki v videmskem nadškofijskem arhivu.

Birmovanje v kranjskem delu oglejske škofije l. 1593.

V septembru 1593. je birmoval po Kranjskem oglejski koadjutor. Birmanih je bilo: v Cirknici 12, v Stičini 400, v Višnji Gori 457, na Krki 40, v Dobrepoljah 30, v Ribnici 124, v Žužemberku 25, v Novem Mestu 111, v Trebnjem 42, v Stari Loki 94 in v loškem nunskem samostanu 48, v Kranju 80, v Šent-Juriju 90, v Velesovem 450, v Mengšu 116, v Kamniku 226 in v Mekinah 46. (Ord. zap.)

Kranjske fare:

Bloke. 30. nov. 1486 je bil Pavel duh. pomočnik na Blokah (in Obloch). (A, a, 21. 306.) — 15. dec. 1497 je župnikoval Leonard (Skok) pri sv. Mihaelu «in Oblocha». (A, a, 20, 14.) — Predlagal je nadvojvoda 6. avg. 1617 za bloško faro Antona Ranciusa (Ranta), ki je bil od patrijarha potrjen 22. okt. 1618, 2. apr. 1626 pa Petra Lerchingerja, ki je zadobil potrjenje 21. jun. 1627. (A, c, 9.) — Po smrti župnika Jakoba Rotta je dobil 2. jan. 1693 faro Valentin Milošič (A, c, 17), po smrti Blaža Rautingerja je bil pa 19. jun. 1706 potrjen Ivan Šlokovec (A, c, 17) in po smrti Frančiška Locatellija 14. sept. 1735 Ivan Schmalz. (A, c, 20.)

Borovnica. Bistra, samostan. V Čevdadu so bili posvečeni v mašnike kartuzijanci (Professi Monasterii Vallis Jocosae in Frenitz): Jurij 21. marc. 1497, Matej in Matija 23. febr. 1499, brat Volbank je pa 23. febr. 1499 postal dijakon. (O. z.)

Boštanj. 14. apr. 1498 je živel vojniki Krištof Lamberger na boštanskem gradu (miles Castri Sawstain). (O. z.)

Cerklje na Gorenjskem. L. 1291 in 1292 je bil Guidotto župnik v Cerkljah (Circhlach). (C, 7, 11 in 27.) — 7. dec. 1329 (?) je odgovoril Peregrin Lilienberški (ne Lichtenberški, glej «Izv.» I, str. 4), poklican od patrijarha na odgovor, da je dobil cerkljansko faro od legata apostolskega stola. (C, 2, 2.) — 22. nov. 1339 menjata za fari Najtard iz Bistrice (Naytardus de Veustritz), župnik cerkljanski (s. Marie

in Circhlaco), ter Henrik iz Ljubljane (Hainricus de Laybaco), župnik svibenski. Patrijarh potrdi to zamenjavo in ukaže naddijakonu Otakarju, da naj ju vmesi na novi fari. (C, 3, 3.) — 22. febr. 1494 župnik Fabijan (Vičič). (A, a, 17, 162.) — 26. marc. 1494 določi patrijarh prezentacijsko pravo o postavljanju novih kapelanov za kapelo v kostnici na cerkljanskem pokopališču. Velesovski prednici potrdi pravo, predlagati (praesentandi), cerkljanskemu župniku (tačas Fabijanu) pa pravo, vmeščati (instituendi) kostniške kapelane. (A, a, 17, 178.) — L. 1637 potrdi patrijarh Marko Gradonik bratovščino Matere božje vnebovzete v cerkljanski farni cerkvi. (A, c, 11.) — Po smrti Matije Bernarda je bil 4. jan. 1683 za župnika potrjen Matija Porenta (A, c, 16), po smrti Porente 6. nov. 1688 Matija Vidmar (A, c, 16), po njegovi smrti je bil za cerkljansko faro in beneficij sv. Tomaža potrjen Matija Križnar 16. marc. 1716 (A, c, 18) in po Križnarjevi smrti je oboje dobil Andrej Zupan 20. dec. 1717 (A, c, 18), po smrti župnika Ivana Filipa Mlakarja pa 16. avg. 1739 Jurij Fabiani. (A, c, 20.)

Cirknica. Ivan de Reate, župnik cirkniški in kanonik zagrebški, dá 3. febr. 1350 v najem dohodke svojega kanonikata. (C, 3, 4.) — Po smrti župnika Petra, škofa nizarijskega, dobi cirkniško faro tržaški kanonik Anton Peregrin. (A, a, 24, 215.) — 1. nov. 1500 Leonard Würfel, vikar v Cirknici. (A, a, 23, 121.) — 13. jun. 1500 je dobil v Čevdadu tonzuro in minores Jernej, sin Vrbana Vidmarja, iz Cirknice. (O. z.)

Čemšenik. Jakob Gall, gradnik na Gamberku (supra Gallenberg) in advokat stiškega samostana, dobi 26. jan. 1496 od patrijarha dovoljenje, da sme njegovi družini maševati kak duhoven v njegovem gradu ali pa na kakem drugem primernem kraju. (A, a, 16, 176.) — Subdijakon Mihael, sin Jakoba Galla (de Golimberch sive de Golnech),¹ prejme

¹ Golnik se sicer sedaj imenuje grad Gallenfels v fari Sv. Križa, vendar je mogoče, da je stari grad Gallenberg pri Čemšeniku dobil svoje ime od slovenske besede Goli Vrh ali Golnik.

28. marc. 1500 dovoljenje, da ga sme kak ptuj škof posvetiti v dijakona in mašnika. (A, a, 23, 37.)

Črmošnjice. 14. marc. 1677, ko je ostavil faro župnik Jurij Oplanič, je bil potrjen Ivan Jakob Mihič (A, c, 15); po resignaciji župnika Ivana Schellerja (Schneller?), je potrjen 19. marc. 1711 Jurij Jaklič (A, c, 18), po Jakličevi smrti Frančišek Kozler 22. jan. 1718 (A, c, 18) in po njegovem odhodu s fare Ivan Težak, župnik v Starem Logu, 19. jun. 1735. (A, c, 20.)

Črnomelj. Po smrti župnika Henrika pl. Oppaina podeli 15. febr. 1358 patrijarh Nikolaj črnomeljsko faro (Zernömel in regione Metlica) na prezentacijo provincijala bratov hospitala sv. Marije nemškega reda Ivanu iz Trebnjega (de Treuen), duhovnu nemškega reda. (C, 3, 2, 18.) — 14. marc. 1495 prejme Tomaž, sin Matije iz Črnomlja, svete redove. (A, a, 16, 71.)

Dobropolje. V mašnika sta bila v Čevdadu posvečena Dobrepoljca: Pankrac, sin Gregorja Palčiča (Paucicz) 19. dec. 1495 in Mihael, sin Štefana Gugljača (Guglatzsch), 16. mar. 1499. Gugljaču sta bila 22. dec. 1498 brata Ivan in Gregor Lamberger zagotovila «titulum mensae». (O. z.) — 3. nov. 1496 župnik Ivan («in Doprägoglia»). (A, a, 16, 304.) — Na dan sv. Gregorja l. 1496 prezentuje plemeniti Ivan Lamberger z Brega (de Willingrein), kot patron kapele sv. Andreja v farni cerkvi dobrepoljski, po resignaciji Nikolaja Gerge za ta beneficij Hermagoro Štrukeljna. (A, a, 18, 210.) — 10. jan. 1620 je dobil ribniški župnik Nikolaj Mrau beneficij sv. Andreja v Dobrepoljah. (A, c, 9.) — Za faro dobrepoljsko je bil pa vsled resignacije župnika Jerneja Štrukeljna 27. maja 1621 potrjen poprejšnji bloški župnik Anton Rancius (Rant?). (A, c, 9.) — Ko je zapustil faro župnik Rancius, jo je 16. jan. 1627 dobil Ivan Dienstmann. (A, c, 10.) — 6. jul. 1635 je bil na prezentacijo obitelji Brniških z Brega (Bernech de Willingrain) za beneficij sv. Andreja potrjen Frančišek Mrau. (A, c, 11.) — Za Fr. Mravom je pa 29. marc. 1651 isto kapelanijo dobil Gašpar

Krašan (A, c, 13), za Ivanom Ludovikom Schönlebnom 11. jul. 1678 I. Ludovik Kronlechner (A, c, 15), in po smrti Tomaža Rennerja je 26. maja 1710 baron Henrik Julij pl. Brniški (Bernegh) za ta beneficij predlagal svojega sina Hermana Julija, kateri je imel še le štiri nižje redove. (A, c, 17.) — Faro dobrepoljsko je pa po odhodu župnika Jurija Andreja pl. Gallenfelsa dobil Andrej Savletič 10. nov. 1692 (A, c, 17), po njegovi smrti 1. jan. 1715 Anton I. (A, c, 18) in po smrti župnika Jožefa Caudusta 16. marc. 1747 Ivan Andrej Lokner. (A, c, 21.)

Dobrničé. Po smrti župnika Kancijana je dobil ljubljanski prošt Jurij Sladkonja (Slakoina), pevec kralja Maksimilijana, na prošnjo kraljice Blanke Marije dobrniško faro. 3. jul. 1499 pa pokliče patrijarh Sladkonjo na odgovor v Videm, ker ni bila njemu predložena prezentacija. (A, a, 22, 193.) Nato je prezentoval stiški opat Martin Jurija Sladkonjo (Slakoina), duhovna solnograške škofije, za Dobrničé in patrijarh ga je potrdil 6. avg. 1499. (A, a, 24, 217.)

Dólina (Vélika). Jurij, sin Jakoba iz Mokrič (de Mocricz), dobi 23. febr. 1499 subdijakonot in 30. marc. 1499 dijakonot v Čevdadu. Posvečen je bil na titel g. Davida pl. Sebriacher-ja (Szebriach), lastnika mokriškega gradu, in na altar sv. Katarine v zagrebški škofiji. (O. z.)

Fara pri Kostelu. 14. marc. 1495 prejme Mihael, sin Jurija iz Kostela, dopustnico za sprejem sv. redov. (A, a, 16, 71.) — Po odhodu župnika Reuza je bil 9. jun. 1746 za faro potrjen Ivan Anton pl. Abramsberg. (A, c, 21.)

Fužine (Weissenfels). 10. marc. 1498 je prejel niže redove Jurij, sin krojača Ivana pri Fužinah (Baysinfelcz). (O. z.)

Holmec. Po smrti Andreja Šege je bil 6. jul. 1639 na prezentacijo Lamberga za beneficij M. B. na Holmcu potrjen ljubljanski kanonik Jurij Scharlichí. (A, c, 11.)

Hrenovice. Po smrti župnika Henrika je podelil patrijarh Bertrand 15. maja 1349 faro sv. Martina v Hrenovicah (Crenowitz) v tržaški škofiji duhovnu Bernardu, sinu pokojnega Ruperta iz Ljubljane. Tržaški škof jo je pa isti čas

dal svojemu vikarju Mihaelu, kanoniku cerkve sv. Marije «de Castro». (C, 3, 4, 49.) — 2. apr. 1493 je bil Jurij vikar v Hrenovicah (V. z. I. 34.) — 9. jun. 1498 se imenuje Baltazar Lueger, grajski grof v Luencu (Luencz) in Jami (Lueg), dedni maršal goriške grofije. (O. z.)

Idrija (Spodnja). 16. avg. 1496 se omenja v Idriji kapela, v kateri nihče ni smel maševati brez dovoljenja čevdadskega kapiteljna. (A, a, 16, 261.) — 22. maja 1500 dovoli patrijarh, da se sme maševati v novi cerkvi ali kapeli sv. Duha, Matere božje in sv. Sebastijana v fari M. B. v Idriji. (A, a, 23, 9.) — 18. febr. 1499 je bil na fari M. B. v Idriji za župnika Jurij in Erazem je bil njegov vikar. (A, a, 22, 127.) — Tonzuro in manjše redove je prejel v Čevdadu 16. mar. 1499 Mihael Lilienfelder iz Št. Hipolita, stanujoč v Idriji, in 13. jun. 1500 Mihael Sirovič (Syrovicz) iz Idrije (de Idria). (O. z.)

Ig. Konrad z Iga (de Hic) je bil 28. jun. 1328 sodnik v Ljubljani. (C, 3, 2, 14.)

Ihan. Po resignaciji župnika Vrbanja Komatarja je bil 8. avg. 1646 potrjen Matija Modri (ne: Matej! «Izv.» II., 46.) (A, c, 12.) — Po smrti Gregorja Pevca je bil 17. dec. 1708 za župnika predlagan in 23. maja 1710 potrjen Ludovik Kobal. (A, c, 17.) Ko je pa odšel Kobal za župnika v Ribnico, je dobil ihansko faro Jurij Žiga Košir. (A, c, 18.)

Kamnik. L. 1291. in 1292. se imenujeta: Manfredus della Turre, župnik kamniški, in Herbart Kamniški (Herbordus de Stayn). (C, 7, 13.) — 25. apr. 1349 dobi kapelanijo sv. Mihaela v kostnici na kamniškem pokopališču po smrti Ivana Kamniškega Ortolf Kamniški (Ortulfus de Stayn) in vmesi ga župnik Otakar Blagoviški. (C, 3, 4, 39.) Župniku Otakarju, ki se omeni tudi 19. marc. 1347, je podelil patrijarh 25. apr. 1349 in 3. febr. 1358 oproščenje, da bi moral bivati v Kamniku (C, 3, 3, 12), 13. febr. 1358 mu pa potrdil ustanovno pismo, s katerim je sklenil iz svojega sezidati klariški samostan v Škofji Loki. (C, 3, 3, 19.) — Jurij Kamniški (de Stain) je bil 3. jul. 1493 kapelan predstojnika vipavskega gradú. (A, a, 15, 499.) — 30. jul. in

25. sept. 1492 (Vizit. zap. I, 26) ter 1. jan. 1495 Leonard Seidel, vikar v Kamniku, patrijarhov komisar in naddijakon Kranjske (Carniole). (A, a, 16, 31.) Vikar Seidel se imenuje tudi 19. marc. 1495, ko je njegov župnik Jurij Hertenfelsler dobil za dve leti odpust, bivati v kamniški fari, da bi nadaljeval svoje studije. Beneficijat altarja M. B. v kamniški farni cerkvi je bil pa tačas Gašpar Suknica. (A, a, 16, 74.) — Posvečeni so bili v Čevdadu nastopni Kamničani: Gašpar, sin Jakoba Kluka (Chluck), je postal 19. sept. 1495 subdijakon na mizni titel Leonarda Ramschüsselna de Schainik (Sanneck), 27. febr. 1496 dijakon in 19. marc. 1496 duhoven; Gašpar, sin pokojnega zlatarja Matije, 19. sept. 1495 dijakon na mizni titel Virgilija pl. Graben, gubernatorja goriškega grofa; Jakob, sin pok. čevljarja Pavla, 19. marc. 1496 subdijakon, 2. apr. 1496 dijakon; Jurij, sin Gregorja Moravčarja, 27. maja 1496 subdijakon na titel g. Andreja Harrerja z Iga, 24. sept. 1496 dijakon, 27. dec. 1496 duhoven; Mihael, sin pok. Gabriela, 24. sept. 1496 subdijakon na titel mize g. Gašparja Lambergerja, vojnika in predstojnika smlejskega gradu, 27. dec. 1496 dijakon, 18. febr. 1497 mašnik; Jurij, sin Ivana Jančiča, 27. dec. 1496 subdijakon na titel mize g. Ivana Rhamschlissl-na, vojnika na gradu «Sanneck» v Savniji (savinjski dolini), 18. febr. 1497 dijakon, 21. mar. 1497 mašnik; Jurij, sin Matije Kokiča (Chochicz), 18. febr. 1497 subdijakon na titel Evstaha Meleza iz Višnje Gore, 21. marc. 1497 dijakon, 25. marc. 1497 v Ogleju mašnik; Gregor, sin Valentina Lambergerja (de Stayn), in Matija, sin pok. Benedikta, dobila 18. febr. 1497 tonzuro in manjše redove; Jurij, sin Martina Kekelna (Khekhel), 23. dec. 1497 postane na titel plemiča Evstaha Meleza subdijakon, 10. marc. 1498 dijakon, 31. marc. 1498 v Beljaku mašnik; br. Volbank, frančiškan iz Kamnika, postane 23. febr. 1499 dijakon; 31. marc. 1498 dobi v Beljaku tonzuro in manjše redove Ivan, sin Matije Juras a, in 9. jun. 1498 v Čevdadu Peter, sin zlatarja Mihaela; 23. febr. 1499 sta bila Kamničana br. Leonard in br. Gregor, iz ljubljanskega frančiškanskega samostana.

posvečena v mašnika; Jurij, sin trgovca Petra, je postal 14. mar. 1500 na titel doblaveškega prošta subdijakon, 14. apr. 1500 dijakon in 18. apr. 1500 mašnik; v mašnika sta bila posvečena tudi 14. mar. 1500 Jakob, sin malnarja Nikolaja, in Tomaž, sin Lovrenca Sketke. (O. z.) — Po smrti župnika Sebastijana Trebuhana je bil 7. marca 1619 za župnika in mesec pozneje za naddijakona v Kamniku potrjen Krištof Plankel, ki je prej isto čast vžival v Ribnici. (A, c, 9.) — Za Plankelnom, ko je odšel za nekaj let iz Kamnika, patrijarh potrди 5. marc. 1626 za kamniško faro Mihaela Valiča, za beneficij sv. Janeza Krstnika pa Mihaela Fabri-ja (Kovača). (A, c, 10.) — 23. okt. 1627 dobi Ivan Pavel Basel beneficij presv. Trojice in sv. Leonarda v kamniški farni cerkvi, ker ga je bil izgubil Pavel Jugovec. (A, c, 10.) — Mihael Valič (Wallach) je resignoval na faro in 20. jan. 1628 jo je zopet dobil Krištof Plankel, župnik in naddijakon v Laškem. (A, c, 10.) — Za Plankelnom je bil 28. avg. 1639 potrjen za faro Jurij Scarlich (Škrič), ki je 3. maja 1640 postal naddijakon, 22. sept. 1640 pa dobil še beneficij sv. Janeza Krstnika v farni cerkvi, na katerega je resignoval Mihael Fabri (A, c, 11), in 9. nov. 1643 beneficij sv. Marije Magdalene v ljubljanski stolnici. (A, c, 12.) — Ko je bil umrl Scarlich, potrjen je bil za kamniškega župnika Mihael Furlani 14. sept. 1670 (A, c, 14), ko je tega smrt pobrala, Mihael Ferri 15. dec. 1675 (A, c, 15) in po Ferrijevi smrti Frančišek Engelbert pl. Barbo 20. apr. 1690. (A, c, 17.) — Beneficij sv. Janeza v farni cerkvi je dobil 29. marc. 1692 Frančišek Marinšič (A, c, 17) in 4. okt. 1734 Anton baron pl. Eck. (A, c, 20.)

Kočevarje. Posvečeni so bili v Čevdadu Kočevarji: 19. dec. 1495 Baltazar, sin Jurija Rennerja, in Leonard Grueber (de Chotze) v mašnika; 25. marc. 1495 postane Kristijan, sin pok. krojača Ahaca (de Chocze), v oglejski cerkvi subdijakon na titel metliškega glavarja Žige Piersa in 20. maj. 1497 v Čevdadu dijakon; tonzuro in manjše redove dobi 25. marc. 1497 v Ogleju Koloman Franck; Gašpar, sin

Jurija Rennerja (de Gotsche), prejme 25. dec. 1497 v Čevdadu dijakonat in 10. marc. 1498 mašništvo; 20. avg. 1497 dobi tonzuro in manjše redove novomeški kanonik Mihael Valler (de Chocze) in 10. marc. 1498 br. Frančišek (de Gottsche), bivajoč v ljubljanskem frančiškanskem samostanu; 18. marc. 1499 pa dobi v Čevdadu subdijakonatski Pavel, sin pok. čevljarja Gašparja (de Gocze), na mizni titel Žige Piersa, cesarskega glavarja metliške grofije, in 30. marc. 1499 dijakonat. (O. z.) — 24. dec. 1497 dobi vikar cerkve sv. Jerneja (in Gotschee), Leonard Würfel, od patrijarha dovoljenje, da sme odvezovati od vseh pridržkov, razun od uboja. (A. a, 20, 16.) Kočevski župnik Luka Sichel dá 7. marc. 1498 svojo faro zopet v najem vikarju L. Würfelnu (A. a, 20, 51.) — 14. marc. 1498 je bil oproda Mihael Pramperger predstojnik kočevskega gospostva. (O. z.) — 26. marc. 1622 dobi faro (Gotzheue) Štefan Zurentio. (A, c, 10.) — Ribniški naddijakon Frančišek Vaccano je imel tudi kočevsko faro. Ko je nanjo resignoval, je bil na cesarski predlog 23. maja 1639 potrjen za župnika Ivan Herler. (A, c, 11.) — 11. jun. 1681 župnik Jurij Oplanič. (A, c, 16.) — Župnik Frančišek Danijel baron pl. Moschon, doktor bogoslovja, dobi 21. febr. 1700 naddijakonsko čast, ker stari ribniški župnik T. Renner za to ni bil več sposoben. (A, c, 17.) Po Moschonomi smrti je bil na prezentacijo kneza Turjaškega 19. jun. 1735 za župnika ondi potrjen Frančišek Kosler. (A, c, 20.)

Komenda. Ko je bil naddijakon in župnik Plankel zapustil Kamnik, postal je 2. jul. 1626 komendski župnik in komendator Gregor Kern naddijakon gorenjski. (A, c, 10.)

Koprivnik (kočevski). 14. marc. 1500 je bil v mašnika posvečen Jurij, sin Matije Khrena, iz Koprivnika. (O. z.)

Kostanjevica. Fara: 5. apr. 1349 je dobil od patrijarha Bertranda tonzuro Ivan, sin Luke (de Landstrost). (C. 3, 4, 36.) — 31. dec. 1491 se omenita duhovna Martin in Ivan, domá iz Kostanjevice. (A, a, 16, 31.) Martin je bil 31. okt. 1492 in 1. jan. 1495 vikar v Vipavi. (A, a, 15, 397 in 16, 31.) — Gregor, sin Andreja Klinca iz Kostanjevice, je

bil 27. febr. 1496 v Čevdadu posvečen v subdijakona na mizni titel vojnika Friderika Reynerja, 19. marc. 1496 v dijakona in 2. apr. 1496 v mašnika. (O. z.) — 14. apr. 1498 je bil vitez Urh Wernecher (Brnikar) poglavar kostanjeviškega mesta. (O. z.) — *Samostan*: Opat Ivan se omenja: 27. febr. 1496, ko je dal subdijakonu Osvaidu, sinu pok. Pavla Cranicherja iz Žalca, in 21. marc. 1497, ko je podelil subdijakonu Luki, sinu sevniškega mesarja, «Titulum mensae» (O. z.), dalje 14. apr. 1499 (A, a, 22, 158) in poslednjič 19. avg. 1500. (A, a, 24, 303.) — 27. maja 1718 dobi od patrijarha naddijakonsko čast opat Alanus (A, c, 18) in 20. dec. 1737 opat Aleksander. (A, c, 20.)

Kovor. Po smrti župnika Simona Sworsine (Zuosina, «Izv.» II., 58.) je predlagal 19. avg. 1500 kostanjeviški opat za kovorsko faro Gregorja z Vač in patrijarh ga je potrdil 26. avg. 1500 (A, a, 24, 303.)

Kranj. Jurij iz Kranja je bil 27. jul. 1489 vikar v «Mosso». (A, a, 21, 392.) — Peter Waldner je imenovan 31. marc. 1492 in 11. jan. 1493 duhovni pomočnik kranjski, 18. dec. 1492 pa kapelan altarja sv. Katarine v farni cerkvi. To kapelanijo je bil ustanovil tačas kranjski meščan Klemen Perilo (Parilu), ki je daroval za svoj altar tudi novo mašno obleko in kelih. (A, a, 15, 76 in 424.) — Gregor Jelen (Gelen) je bil duh. pomočnik ondi 31. marc. in 30. jul. 1492 (A, a, 15, 76 in 377) ter 11. jan. 1493. (Viz. zap. I, 33.) — Župnik Matija Operta, doktor dekretov, se omenja 30. jul., 25. sept. in 18. dec. 1492 12. jan. in 19. marc. 1493, 12. nov. 1494 in 16. febr. 1497 (A, a, 15, 370, 424, 446, 487 in 16, 13, 348). — Mihael Zelnik je bil 30. jul. in 18. dec. 1492 namestni kapelan kostniške kapele. Župniku Operti je bilo ukazano, da naj ne jemlje darov, ki se polagajo o prazniku sv. Katarine na kostniški altar. (A, a, 15, 370 in 424.) — 25. sept. 1492 je kranjski meščan Leonard Vranič podaril 28 dukatov za kapelo sv. Uršule v farni cerkvi. (Viz. zap. I, 26.) — Omenijo se: 19. marc. 1493 Mihael Hrovat (Crobat), duhovni pomočnik (A, a, 15, 467); 30. maj. 1493 meščan Gašpar Kebrič

(Chiebricz) in 8. jun. 1493 meščan Primož Schelenperger (A, a, 15, 485, 489); 26. sept. 1493 in 16. dec. 1495 Peter Kodelja, namestni kapelan altarja sv. Jurija v Kranju (A, a, 15, 532 in 16, 162); duhoven Kristijan Kalkar 26. sept. 1493, 16. dec. 1495, 2. maja 1496 in 16. febr. 1497 (A, a, 15, 532 in 16, 219, 348); Martin, duh. pomočnik v kranjskem hospitalu, 26. sept. 1493. (A, a, 15, 532.) — 12. nov. 1494, za časa kranjskega sodnika Leonarda Büchelsbergerja (Pihelsperger), je zapustil meščan Ivan Sluga svoje imetje altarju sv. Nikolaja v farni cerkvi, svoji ženi Maruši pa neki hlev s pogojem, da vzdržuje vse noči večno luč v koštnici. (A, a, 16, 13.) Dasiravno je bilo oznanjeno izobčenje za tatove, je vendar moral 8. maja 1497 patrijarh po svojem komisarju L. Büchelsbergerju zapretiti Antonu Slugi in soprogi Maruši, da naj v miru pustita zapuščino, katero je dobila kapela sv. Nikolaja. (A, a, 16, 371.) — 10. marc. 1495 dobi Anton, sin krojača Mihaela iz Kranja, dovoljenje, da ga sme posvetiti kak ptuj škof. (A, a, 16, 70.) — Jurij Hersel je bil 16. dec. 1495 in 8. maj. 1497 beneficijant altarja sv. Fabijana in Sebastijana v Kranju. (A, a, 16, 162 in 371.) — Luka Seebacher (Sepochar) je bil 8. maja 1497 kapelan altarja sv. Nikolaja. (A, a, 16, 372.) — Kranjski organist Vincenc, sin Mihaelov, dobi 22. dec. 1497 za ordinacije oproščenje o pogrešku zakonskega rodu, 23. maj. 1497 dobi v Čevdadu subdijakonat na mizni titel Jurija pl. Ecka, zakladničarja (thesaurarii) rimskega kralja, 10. marc. 1498 dijakonat in 31. marc. 1498 v Beljaku mašništvo. (O. z.) — 12. nov. 1500 se Vincenc imenuje oficijant v Kranju. (A, a, 23, 122.) — Posvečeni so bili v Čevdadu nastopni Kranjci ter so postali: Krištof, sin Jakoba Vraniča, je postal 19. sept. 1495 subdijakon na titel sodnika in prisežencev kranjskega mesta, 19. dec. 1495 dijakon, 27. febr. 1496 mašnik; Blaž, sin pok. Ivana Kolariča, 23. marc. 1495 mašnik na titel velesovske opatinje; 27. febr. 1496 Jurij, sin Ivana Cipe, subdijakon na mizni titel g. Jurija Lambergerja z Orteneka, 19. mar. 1496 dijakon in 2. apr. 1496 mašnik; Simon, sin Jurija Celjana (Cilier), 24. sept. 1496 subdijakon na titel opata

podklosterskega (Arnoldstein), 27. dec. 1496 dijakon, 25. marc. 1497 mašnik; Blaž, sin kovača Matije, 17. dec. 1496 subdijakon na titel bistrskega samostana, 18. febr. 1497 dijakon, 21. marc. 1497 mašnik; Jeronim, sin krojača Jurija, 22. dec. 1498 dijakon, 23. febr. 1499 mašnik; Jernej Jankula, sin Kancijanov, je postal 17. dec. 1496 subdijakon na titel Žige Škodele iz Finkensteina, 18. febr. 1497 dijakon, 21. marc. 1497 mašnik; Gregor Clabnich (Kladnik ali pa Hladnik), sin Krištofov, 24. sept. 1496 subdijakon na titel Henrika pl. Ekha, 27. dec. 1496 dijakon in 18. febr. 1497 mašnik; Jakob, sin Gregorja Rajča (Raycz), 18. febr. 1497 subdijakon na titel vojnika Žige Lambergerja, 21. marc. 1497 dijakon, 25. marc. 1497 mašnik; Gašpar, sin Krištofov, 23. febr. 1499 subdijakon na titel pl. Jurija de Helben (?), vicedoma kranjskega, 16. marc. 1499 dijakon, 30. marc. 1499 v Ogleju mašnik; Gregor Trinchil, Ivanov sin, 23. febr. 1499 subdijakon na titel velesovskega samostana, 30. marc. 1499 dijakon; Peter, sin Mateja Kodelje, 18. marc. 1500 subdijakon na titel kranjskega meščana Leonarda Büchelsbergerja, 13. jun. 1500 dijakon, 19. dec. 1500 mašnik; Ivan, sin Mihaela Zelnika, 14. marc. 1500 subdijakon na titel Jerneja Schratta, oprode rimskega kralja, 4. apr. 1500 dijakon, 18. apr. 1500 mašnik; Jurij Košarek 14. marc. 1500 subdijakon na titel velesovskega samostana, 4. apr. 1500 dijakon, 18. apr. 1500 mašnik; Ivan, sin Luke Kladnika, 14. marc. 1500 subdijakon na titel sodnika in prisežencev kranjskih, 4. apr. 1500 dijakon, 18. apr. 1500 mašnik. Tonzuro in manjše redove so pa dobili Kranjci: Anton, sin Jerneja Prešerna (Presckern), 24. sept. 1496; Primož, sin Ivana Jankota, 23. febr. 1499; Sebastijan, sin Mihaela Nagelna, 12. marc. 1500. (O. z.) (Dalje prihodnjič.)

Kranjski mahovi.

Spisal S. Robič.

Sieh, es leuchtet still und groß
Hohe Weisheit auf an jeder Pflanze:
Von dem königlichen Cederkranze
Bis hinunter auf das niedre Moos.

Na svojih prirodoslovnih izletih, nabirajoč žužke in polžke, pobral sem tu in tam marsikateri mah, ako se mi je videl zanimiv, in v teku nekaj let nabral sem jih brez «varijetet» 366 različnih pasem, katere s tem spisom priobčim. Opomniti pa moram, da sem te mične rastline nabiral samo v okolici olševski in preddvorski, potem na Storžiču in Zaplati, v kokrški dolini, na Grintovcu in Grebenu, na Šenturški Gori in bližnjih planinah, v Kamniški Bistrici in na Veliki Planini kamniški. Le kakih 8 do 10 pasem jih je z Notranjskega in visokega Gorenjskega. Določila sta mi jih gospoda pokojni J. Juratzka in J. Breidler, kateremu izrekam najiskrenejšo zahvalo. Razvrstil sem jetrnike (Hepaticae), kakor se nahajajo v Rabenhorstovi «Kryptogamen-Flora» z leta 1863., listaste mahove (Musci frondosi) pa po J. Breidlerjevi flori «Die Laubmoose Steiermarks» z leta 1891. Akoravno moje delo ni popolno, vendar bode služilo v porabo onemu, ki bo kedaj pisal popolno floro kranjskih mahov.

Jetrniki – Hepaticae.

Družina I. Ricciaceae.

Skupina I. Riccieae.

1. Riccia Mich. (Imenovan po Fr. Ricci-ju v Florenci.)

1. *R. glauca* L. Na vlažnih ledinah na Šenturški Gori.

Skupina II. Anthoceroeteae — rogljati.

2. Anthoceros Mich. («anthos» = cvet in «ceras» = rog.)

2. *A. laevis* L. V družbi z *Riccia glauca* na Šenturški Gori; na vlažnih ilovnatih krajih v okolici olševski.

Družina II. Marchantiaceae.

Skupina I. Grimaldieae.

3. *Duvalia* N. a E. (Im. po Duvalu.)

3. *D. rupestris* N. a E. Na zemlji z dolomitnim peskom; tudi v razpokah dolomitnih skladov, v kokriški dolini, na Krvavcu, v Korošici in drugod.

4. *Asterella* P. B. Lam. (Dim. besede «aster» = zvezda.)

4. *A. hemisphaerica* P. B. (sozn. *Reboulia hemisphaerica* Raddi.) Pri trohjenem štoru na Vršiču proti Trenti.

Skupina II. Marchantieae.

5. *Conocephalus* Dumort.

5. *C. conicus* (L.) Du Mort (sozn. *Fegatella conica* Corda). Na vlažnih, osojnih krajih v dobljškem jarku Šenturške Gore, v okolici olševski in predvorski, v kokriški dolini, v Kamniški Bistrici.

6. *Sauteria* N. a E. (Im. po Sauteru.)

6. *S. alpina* (Bisch) N. a E. Na Grintovcu in Vršiču, v razpokah apnenka.

7. *Chomiocarpon* Lindberg.

7. *Ch. quadratus* (Scop.) Ldbg. (sozn. *Preissia commutata* Nees a Es.) Na osojni peščenji zemlji ob cesti iz Preddvora v kokriško dolino; v Korošici in v Kamniški Bistrici.

8. *Marchantia* L. (Imenovan po Marchantu, ravnatelju bot. vrta v Parizu † 1738.)

8. *M. polymorpha* L. Pri studencih in na mokrih krajih v okolici olševski, v kokriški dolini, v jarkih Šenturške Gore.

Družina III. Jungermanniaceae.

A. Jungermannieae frondosae.

Skupina I. Metzgerieae.

9. *Metzgeria* Raddi. (Imenovan po Metzger-ju.)

9. *M. furcata* (L.) N. a E. Po lozah na vlažni zemlji, na koreninah dreves, na kamenju v okolici olševski, na Šenturški Gori in drugod.

10. *M. pubescens* (Schrank) Raddi. Na vlažni zemlji in na koreninah listnatih dreves v Mlaki nad Št.-Lenartom; na dolomitnih skalah na Kriški Planini in v Korošici.

Skupina II. Aneureae.

10. *Aneura* Dumort. («a» = brez in «neuron» = žila.)

11. *A. multifida* Dum. Na vlažnih krajih po lozah na Šenturški Gori, v okolici olševski, preddvorski in drugod.

12. *A. palmata* Dum. Na trohljenih štorih na Šenturški Gori, v okolici olševski in preddvorski, v kokriški dolini; tudi visoko gori med Grebenom in Zvohom.

Skupina III. Haplolaeneae.

11. *Blasia* Mich. (Po italijanskem botaniku Blasiju imenovan.)

13. *B. pusilla* Mich. Na vlažni ilovnati zemlji na Olševku in v Slaparjevem grabnu v kokriški dolini.

12. *Pellia* Raddi. (Pella = posoda.)

14. *P. epiphylla* (L.) N. a E. Na osojni vlažni zemlji v okolici olševski.

15. *P. calycina* (Tayl.) N. a E. Na vlažni zemlji v okolici olševski in preddvorski, v kokriški dolini, v grabnih Šenturške Gore.

Skupina IV. Codonieae.

13. *Fossombronina* Raddi. (Po Fossombroniju, † v Florenci 1844.)

16. *F. pussilla* (Schmid) N. a E. Na vlažni ilovnati zemlji na Olševku.

17. *F. cristata* Lindberg. Na dételjščih in ledinah na Šenturški Gori.

B. Jungermannieae foliosae.

Skupina I. Jubuleae.

14. *Lejeunia* Gottsche & Lindberg. (Po Lejeune, piscu belgiške flore.)

18. *L. calcarea* Libert. Na kamenju v vodi na Olševku, po vlažnih skalah v kokriški dolini in v Kamniški Bistrici.

19. *L. serpyllifolia* (Dicks) Libert. Na drevesnih deblih in koreninah na Olševku in Šenturški Gori; na skalovju v kokriški dolini in v Korošici.

15. *Frullania* Raddi. (Imenovan po Frullani-ju.)

20. *F. dilatata* (L.) N. a E. Na lubju poljskih in gozdnih dreves; na skalovju z ravnine do planine povsod navaden.

21. *F. Tamarisci* (L.) N. a E. Okrog parobkov, na skalah z mahom poraščenih povsod navaden.

Skupina II. Platyphyllae.

16. *Madotheca* Dumort. («mados» = gol in «thece» = pušica.)

22. *M. laevigata* (Schrad) Dum. Na bukovih in gabrovih deblih; na vlažnih skalah povsod navaden.

23. *platyphylla* (L.) N. a E. Na drevesnih deblih, po kamenju, skalovju povsod navaden mah.

17. *Radula* Dum.

24. *R. complanata* Dum. Na bukovih in gabrovih deblih in drugih drevesih; tudi na vlažnih skalah prav navaden mah.

Skupina III. *Ptilidieae*.

18. *Ptilidium* N. a E. («ptilon» = puh.)

25. *P. ciliare* (L.) N. a E. Na lubju pri tleh dreves v Stágnah na Olševku.

19. *Trichocolea* Dum. («thrix» = las in «coleos» = nožnica.)

26. *Tr. tomentella* (Ehrh.) N. a E. Na osojnih vlažnih krajih v Kamnici na Olševku in v jarkih Šenturške Gore.

Skupina IV. *Trichomanoideae*.

20. *Bazzania* Wahlenb.

27. *B. trirenata* Wahl. (sozn. *Mastigobryum deflexum* N. L. & G.) V gozdu na osojnih vlažnih krajih, v dobliskem jarku, med Šenturško Goro in Sidražem; pri Olševku na obali nekega potoka.

28. *B. trilobata* (L.) Gray (sozn. *Mastigobryum trilobatum* N. L. & G.) Navaden mah po lozah.

21. *Lepidozia* N. L. & G. («lepis» = luska.)

29. *L. reptans* (L.) Nees a Es. Na trohljenih štoréh in na vlažni gozdni zemlji povsod v obilici.

22. *Calypogeia* Raddi. («calix» = čaša in «pogon» = brada.)

30. *C. Trichomanis* N. a E. Na osojnih krajih po gozdu na tleh.

Skupina V. *Jungermannideae*.

23. *Chiloscyphus* Corda. («cheilos» = ustnica in «scyphus» = kozarec.)

31. *Ch. polyanthus* (L.) Corda. Na osojnih vlažnih krajih v okolici olševski in kokriški dolini. Var. β) *rivularis* N. a E. Na kamenju pri potoku na Olševku.

24. *Lophocolea* N. a E. («lophos» = greben in «coleos» = plošča.)

32. *L. heterophylla* (Schrad) N. a E. Na trohljenih štoréh na Olševku in v Kamniški Bistrici.

33. *L. minor* (Roth.) N. a E. Na vlažnih skalah in na tleh v okolici olševski in na Šenturški Gori.

34. *L. bidentata* (L.) N. a E. Na starih trohljenih štoréh in na vlažni zemlji po lozah med drugimi mahovi, v okolici olševski in preddvorski in na Šenturški Gori.

25. *Sphagnocetis* N. a E. («sphagnum» = goba in «secetis» = tovariš.)

35. *Sph. communis* (Dicks) N. a E. Na trohljenem štoru med drugimi mahovi na Možancih, na kostanjevem parobku (*Castanea vesca*) na Šenturški Gori. Var. β) *macrior* N. a E. Na trohljenem smrekovem štoru pri Predaslju, v Kamniški Bistrici na desni obali reke.

26. *Jungermannia* L. (Imenovan po L. Jungermannu, † 1653.)

a) *J. acquifoliae*.

36. *J. trichophylla* L. Na starih trohljenih štorih in po tleh med drugimi mahovi na Šenturški Gori in v okolici olševski in preddvorski.

37. *J. setacea* Weber. Na ilovnati zemlji v sedlu med Krvavcem in Zvohom.

b) *J. bicuspides*.

38. *J. curvifolia* Dicks. Na trohljenih štoréh in smrekovih kladah, v Suhu pri Preddvoru in v Korošici Kamniške Bistrice.

39. *J. connivens* Dicks. Med drugimi mahovi na Záplati.

40. *J. bicuspidata* L. Na goli ilovičasti zemlji, ob gozdnih potih med Olševkom in Velesalom; v bukovi lozi pri Olševku, v borovi lozi pri Komendi. Var. *c)* *conferta* Huebn. Med rušjem (*Pinus Mughus*) na Krvavcu.

41. *J. catenulata* Huebn. Na stari kladi na Možancih.

42. *J. Starkii* (Funck) N. a E. Ob lozni poti na Šenturški Gori.

d) *J. communes*.

43. *J. barbata* Schmid. Pri nekem osojnem potu na Olševku. Var. *I. Schreberi* N. a E. Med drugimi mahovi na Záplati.

44. *J. quinquedentata* Web. Na kamenju, z mahom poraščenem, na Záplati.

45. *J. minuta* Crantz. Na trohljeni lesovini na Záplati, Grebenu in Mokrici.

e) *J. bidentes*.

46. *J. incisa* Schrad. Na trohljenih štoréh v Kamniški Bistrici in na Močilah pri Kranjski Gori.

47. *J. porphyroleuca* N. a E. Na trohljeni lesovini na Záplati in v Dolgi Njivi med Grebenom in Zvohom.

48. *J. inflata* Huds. Na porfiru poleg *Andraeae*-je *Rothii* v Leskovcu, kokriške doline.

49. *J. acuta* Lindbg. Na dolomitnih tleh na Záplati, v kokriški dolini in v Kamniški Bistrici.

50. *J. Mülleri* N. a E. Po skalovju in med drugimi mahovi v Kamniški Bistrici in v dobliskem jarku Šenturške Gore.

f) *J. integrifoliae*.

51. *J. riparia* Taylor. Na vlažnem peščencu v dobliskem jarku prav obilo in v Kamniški Bistrici. Var. *minor*. Na vlažni skali v Korošici.

52. *J. sphaerocarpa* Hook. Na vlažni zemlji v bukovi lozi pri Olševku.

53. *J. hyalina* Hook. Na osojni, vlažni zemlji po lozah Šenturške Gore.

54. *J. crenulata* Sm. Na ilovnati zemlji ob gozdnem potu med Olševkom in Velesalom.

55. *J. Taylori* Hook. Okrog trohljenih štorov v Kamniški Bistrici in v Suhi pri Preddvoru.

56. *J. exsecta* Schmid. Med drugimi mahovi na tleh v bukovi lozi pri Olševku.

57. *J. albicans* L. Na osojnih, vlažnih krajih ob potih, na vlažni zemlji po lozah v okolici olševski in preddvorski, na Šenturški Gori; v kokriški dolini na porfiru povsod v obilici.

27. *Scapania* Lindberg. («Scapane» = lopata.)

58. *Sc. curta* (Mart.) N. a E. Na zemlji po lozah in ob gozdnih potih na Šenturški Gori in v okolici olševski in preddvorski.

59. *Sc. aequiloba* (Schwaeger) N. a E. Na peščeni zemlji na Olševku in v kokriški dolini.

60. *Sc. nemorosa* (L.) N. a E. Ob gozdnih potih, po grabnih Šenturške Gore, v okolici olševski in preddvorski, v kokriški dolini in v Kamniški Bistrici.

28. *Plagiochila* N. a E. & Dumort («plagios» = pošev in «cheilos» = ustnice).

61. *P. asplenoides* (L.) N. a E. Po osojnih, vlažnih gozdih zelo razširjen.

62. *P. interrupta* N. a E. Po lozah Šenturške Gore in na Olševku.

Skupina VI. *Gymnomitria*.

29. *Alicularia* Corda. («alicula» dimin. od ala = peruta, tedaj perutica.)

63. *T. scalaris* (Schrad) Corda. Na starih štorih v bukovi lozi pri Olševku.

30. *Marsupella* Dumort. («marsupium».)

64. *M. Funkii* Dum. (sozn. *Sarcoscyphus Funkii* Web. & M.) Ob potih v okolici olševski in preddvorski in na Šenturški Gori.

65. *M. Ehrharti* Corda. Na porfiru zraven *Andraeae*-je R. v kokriški dolini. (Dalje prihodnjič.)

Mali zapiski.

Občni zbor «Muzejskega društva za Kranjsko». O tem zborovanju, ki se je vršilo v bralni sobi Rudolfinuma dne 23. januarja t. l., poročimo samo par črtic. Zbralo se je 17 društvenikov pod predsedstvom gospoda ravnatelja A. Senekoviča, kateri je naznanil potrjenje nekoliko premenjenih društvenih pravil. Po tej premembi se je društveno leto spravilo v soglasje s solničnim letom, občni zbor bode vsako leto meseca januarja ali februarja in, ako bi isti ne bil sklepčen, se lahko potem v najkrajšem času skliče drugi občni zbor, kateri je sklepčen z vsakim številom navzočih članov. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo o delovanju odbora v zadnji polovici leta se je vzelo odobrovalno na znanje. Potrdil se je nadalje proračun za l. 1893 in odborov predlog o perijodičnem izdajanju «Izvestij», kakor je naznanjeno na platnicah tega sešitka. Po vskliku sta se izvolila dosedanja pregledovalca društvenih računov, gospoda prof. J. Šorn in kurat A. Žlogar, tudi za prihodnje leto. Muzejsko društvo šteje 4 častne, 3 dopisujoče in 215 pravih članov, plačujočih po 3 glid. na leto. Vsi ti prejmo brezplačno «Izvestja» in na jesen dva zvezka nemških publikacij, namreč «Repertorium zu Valvasors, Ehre des Herzogthums Krain», kot spomenik na letošnjo dvestoletnico Valvasorjeve smrti, ter jeden zvezek naravoznanske vsebine. S 108. društvu in akademijami stoji muzejsko društvo v zamenjalni zvezi za publikacije. Prejelo je od njih zadnjega pol leta 223 knjig in sešitkov zgodovinskega in naravoslovskega obsega in jih darovalo visokemu deželnemu odboru za knjižnico deželnega muzeja v Rudolfinumu. Proračun za l. 1893 se je določil z 1847 glid., katere misli društvo poravnati z udnino in raznimi podporami.

Predavanje v «Muzejskem društvu». Dne 23. januarja t. l. je imel gospod ravnatelj Ivan Šubič predavanje «o gorenjski ravnini (latvici) in njenem vplivu na dobavo pitne vode za Ljubljano». Govornik je načrtal meje gorenjske ravnine s posebnim ozirom na geologično sestavo njenega gorskega roba ter kazal na vode, ki tekó po latvici. Glavni vodotoči njeni so: Sava, Sora, Tržiška Bistrica, Kokra in Kamniška Bistrica. Te vode so nasule latvico z gramozom in prodovjem. Vsa ravnina je napojena s podtalno vodo, ki se velikemu toku jednako počasi premika proti najnižjemu mestu ravnine, to je proti Dolu pod Ljubljano. Te podzemne vode bi tekle povsem pravilno navzdol, ko bi jih v spodnji tretjini latvice ne zavirala ogromna zagvozda, namreč hribovje Šmarne Gore, Vranšice in Debelega Vrha. Ta skupina tiči kot mogočen klin v latvici in delí njene vode v tri oddelke; jeden del teče pri Medvodah in Vižmarjih navzdol, drugi se giblje memo Skaručine in Šmartna, tretji pa se pomika pri Mengšu proti ljubljanskemu polju. Pri Studencu se izlivajo na prosto v podobi mnogoštevilnih izvirov. Vsi imenovani vodotoči napajajo prodovje z vodo, a ravno največji izmed njih, Sava, prodíra primeroma malo v obližje, ker se je njena struga zgostila in postala neprodírna. Zato Sava posebno na ljubljanskem polju skoraj nič ne

vpliva na podtalno vodo; vodnjaki so popolnoma nezavisni od savske vode in dajo samo čisto in zdravo podzemno vodo. Ta podzemna voda stoji 10 do 20 m pod površjem ter pada ob enem s svetom, tako da je najnižja pri Dolu pod Ljubljano. Množina podtalne vode je ogromna, neizcrpna, njena kakovost pa tako izvrstna, da si boljše pijače misliti ne moremo. Z bistrim očesom je izbrala ljubljanska občina to vodo ter zgradila blizu Kleč 4 velike vodnjake, iz katerih nam zajema parni stroj v vsaki sekundi približno 42 l izborne pijače. Poleg Kleč se je za vodovod ljubljanski s početka mislilo tudi na Skaručino in na Studenec pod Ljubljano; a ker je voda povsod jednaka in prvotno istega izvira, so se tehniko odločili za imenovani kraj. S ponosom moramo konstatirati, da so se znanstveno teoretiška raziskavanja povsem obistinila v praksi, da je vode res toliko in v taki kakovosti, kakor so nam obetali učenjaki. Nihče ne more več dvojiti, da ima Ljubljana v gorenjski ravnini vodoshrambo, kakeršnih je le malo na zemlji, in da smo zgradili vodovod, ki mora biti nam in bode še poznim rodovom v ponos in blaginjo.

Starinske najdbe ob dolenjski železnici. Pri grajenju dolenjske železnice se je našlo že več prazgodovinskih in rimskih starin. Rimske grobove pri Paradišču smo omenili že v prvem članku tega sešitka. Posebej naj tu opišemo najdbe na grobišču v Kurji Vasi ob Gruberjevem prekopu pri Ljubljani. Za zadnjo hišo »pri Vraniču« (Andrejcu) so trčili delavci ob rimsko cesto. Nad njo so našli v laporju 16 lukenj z ostanki sežganih mrličev iz prazgodovinske dobe in poleg njih štiri rimske grobe, obdane z opeko. Pozneje so izkopali še več rimskih grobov pri preseki za Češnjearjevo hišo, med njimi jednega, kateri je bil sestavljen iz opeke v podobi strehe. V grobovih * bile črepine svetilk s tvornično znamko. V dveh lesenih krstah so se našli še podplatje moških in ženskih sandalov, katere je pa neki sluga iz nevednosti vrgel proč. Nad tem grobiščem se jasno vidi nasip nekdanjega gradišča. — Dalje so našli dne 7. februarja t. l. ob železnični progi na Razdrtem pri kilometru 18·56 rimsk grob v amfori s prednjim delom svetilke. Poprej so pa še zasledili rimsko cesto na Cikavi blizu poslopja sedanje šmarijske pošte. Ko so kopali za kolodvor na Grosupljem, so dobili več debelih posod in črepin iz prazgodovinske dobe. Tudi ondi je moralo biti nekdanje pokopališče, in sicer bolj siromašnih ljudij, ki so bržkone bivali malo višje gori na griču, kjer stoji sedaj cerkev sv. Mihaela na Grosupljem.

S. R.

Najnovjše prazgodovinske najdbe pri Sv. Magdaleni. Upanje, da se bode iz velikanske, 30 m dolge in 10 m široke gomile (št. II.) pod Sv. Magdaleno pri Šmariji spravilo kaj posebno zanimivega na dan, ni bilo zastoj. Dne 16. februarja t. l. je odkopal gosp. Pečnik nenavadno veliko in zelo bogato opravljeno žensko, kakeršna še ni bila najdena na Kranjskem. Ležala je 4 m globoko v grobu, vsekanem v skalo, z glavo proti zahodu. Po vsej obleki, ki je pa že razpadla, je imela našite umetne koralde in lepe bronaste nakrasnine. Tega drobiža se je nabralo okoli 4000 komadov, vrh tega pa še mnogo debelih in svetlih jantarjevih jagod, katere je imela okoli vratú. Po dve kaj

lično izdelani bronasti, v sredi votli zapestnici je nosila na rokah. Poleg nje je ležalo kakih osem fibul, krasni in široki pozlačeni uhani, pri nogah dva bronasta kotla in črn, lepo okrašen pisker. Zadnje dni februarja so izkopali ondi bronasto posodo (situlo) z vzboknjenimi podobami. Razkopavanje te zanimive gomile se nadaljuje. — Dne 20. februarja se je pa odprla malo više ležeča gomila, ki je dala dvojce velikih, razdrobljenih žar, izvrstno ohranjeno, močno fibulo, ostanke z bronom okovane lesene posode itd. Vse te najdbe bodemo natančneje opisali v prihodnjem sešitku.

Slovstvo o domoznanstvu slovenskih dežel. Pod tem naslovom bodemo poročali o novih knjigah in beležili tiskane sestavke, ki se tičejo domoznanstva slovenskih dežel, bodisi v domačih, ali tujih tiskovinah. Včasih bodemo o kakem spisu govorili obširneje, sicer pa vsaj našteji častitim čitateljem, kar je v tem oziru zagledalo beli dan. Za danes naznanimo sestavke, ki se nahajajo v knjigah in časopisih, katere je prejelo »Muzejsko društvo za Kranjsko« od drugih društev, naznanjenih na platnicah tega lista. — »Archeografo Triestino« ima v 17. zvezku (1891) nastopno: Dr. Vinc. Joppi »Documenti goriziani del secolo XIV.«; Dr. Fr. Swida »Regesto dei documenti conservati nel Museo provinciale di Gorizia«; Dr. Gregorutti »L' antico Timavo e le vie Gemina e Postumia«; P. Kandler »Indici degli argomenti precipui discorsi nelle sette anuate dell' Istria«. (1845 — 1852.) — Archaeologisch-epigraphische Mittheilungen aus Österreich-Ungarn (I. XV.): A. v. Premerstein »Inscriptionen aus Petovio«. (Str. 122.) — Beiträge zur Kunde steiermärkischer Geschichtsquellen (1892, 24. letn.): Dr. Arnold Luschin von Ebengreuth »Herbersteiniana«. — Mittheilungen des historischen Vereines für Steiermark (1892, 40. zv.): Dr. Anton Mell »Beiträge zu u. Geschichte des Unterthanwesens in Steiermark«. (Str. 135.) V. Konsegg »Nachträgliches zum steir. Künstler-Lexicon«. (Str. 298.) — Carinthia (1892, 82. letn.): Dr. Richard Müller »Kleine Beiträge zur alt-kärntnerischen Ortsnamenkunde«. (Str. 54.) Joh. Scheinigg »Slovenische Ortsnamen aus Personennamen«. (Str. 106.) — Rad Jugoslavenske akademije: M. Valjavec »Prinos k naglasu u (novoj) slovenštini«. »Naglas u participima«. (Knj. CX.) Dr. Drag. Gorjanovič-Kramberger »O fosilnih Cetaceih Hrvatske i Kranjske«. (Knj. CXL, str. 1 — 22.) Dr. T. Maretič »Život i književni rad F. Miklošiča«. (Knj. CXII, str. 41 do 103.) — Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale (1892, 18. zv.): (Črnologar) »Die Baulichkeiten zu Kloster Landstraß«. (Str. 6.) Leop. v. Beck-Widmanstetter »Aeltere Grabdenkmale in der Steiermark«. (Str. 8.) Dr. Marchesetti »Præhistorische Ausgrabungen in Sanct Lucia im Jahre 1891«. (Str. 60.) A. Müllner »Funde beim Canalbaue in Laibach«. (Str. 63.) Črnologar »Gora (St. Magdalenenberg) bei St. Marein«. (Str. 120 in 127.) J. »Vicariatskirche zu St. Johann in Gurksfeld«. (Str. 124.) »Umbau des Schlosses zu Bischoflack«. (Str. 124.) Črnologar »Die

Pfarrkirche zu Hönigstein bei Rudolfswert». (Str. 173.) J. Wallner «Über die Archive der ehemaligen Klöster Sittich und Landstraß». (Str. 183.) Rutar «La Tène-Funde aus der Gegend von Polšnik bei Littai». (Str. 186.) Benesch «Zwei alte Glocken bei Anton Samassa in Laibach». (Str. 187.) Rutar «Die prähistorische Ansiedlung bei Sittich und bei Malnice in Krain, dann die römische Ansiedlung beim letzteren Orte». (Str. 202.) Rutar «Antike Funde in Krain seit dem Frühjahr 1892». (Str. 238.)

Rodbine Petazzi, Strassoldo in Coronini. Mnogo plemenitnikov izvaja svoje ime od starih Rimljanov in Germanov, pa so čisto slovanskega pokolenja. Tako grofje Petazzi menijo, da so dobili ime od rimskih Anicijev, a so najbrže v 12. stoletju prišli s Kranjskega v Trst ter se prvotno pisali Petáč, potem Petaz, Petatii, de Petachis; in sedaj so Petazzi. Petáčev živi še veliko v Smledniku na Kranjskem. — Enako je z rodbino Strassoldo; ki ima svoja domovanja v Gorici in po Furlanskem. S početka so se pisali Strasor, potem Strasort, Strassold in naposled Strassoldo. Czörnig («Das Land Görz und Gradisca» str. 670) méni, da so prišli z Nemškega, ko piše: «Als ihr Stammvater wird Werner I. von Strassau bezeichnet, welcher im Jahre 453 aus Franken nach Friaul kam.» «Im nächsten Jahrhunderte wurde mit den Ruinen der benachbarten Stadt Aquilea zum Schutze gegen die Einfälle der wandernden Völker das Schloss zu den zwei Thürmen (alle due torri) erbaut, welches in der Folge von den Eigenthümern den Namen Strassoldo erhielt 585. (Palladio.)» Ravno narobe bode bolj verjetno. Grad z dvema stolpoma je bil sezidan kot straža na cesti iz Ogleja in posestnik tega gradu se je prav lahko po straži imenoval stražar, iz česar je nastalo rodbinsko ime Strasor. Dr. Swida je našel v rodbinskem arhivu grofov Strassoldo staro pisavo «Strasor», kar ni drugega kot Stražar (Wächter im Wachthurme bei Aquilea). Straso (straža) se omeni v listini z dne 7. avg. 1190. «Archeografo Triestino» (zv. 14., str. 405) ima regist, glasčó se: «Il signor Maroldo di Gagliano e suo figlio Corrado aderente il secondogenito Vosaldo ed il salamanus Bernardo di Strassoldo (= Bernhardus de Straso, qui erat salbanus alodii predicti Moroldi) fanno una donazione ad Ellica (Helicha), figlia di Warnero de Piuca, in occasione del di lei matrimonio col suddetto Corrado.» Bernard «de Straso» torej še dobro spominja na slovensko stražo. L. 1228 je pa v neki listini pisano: «Artuicus de Strasor», t. j. slovenski Stražar. Pozneje se je ime izpreminjalo, da imamo sedaj Strassoldo. — Kaj pa grofje Coronini? «Coronini Kronberg (Cronberg)» — piše Czörnig v omenjeni knjigi str. 770 — «kamen aus Berbena bei Bergamo nach Görz. Der Stammvater der älteren Familie Coronini war Johann Cyprian der Ältere, geb. 1500, dessen Vorfahren den Namen Coroni de Locatelli führten. Er kam 1526 nach Görz, wo er vom Erzherzog (Kaiser) Ferdinand ein Lehen erhielt. Nachdem er sich mit seiner Geschlechtsverwandten Catharina, Tochter Pompejus III. Coronini vermählt hatte, nahm er den Namen Coronini an. Es stammte sowol seine

Familie, als jene seiner Gemahlin, von dem altadeligen, im Kurfürstenthum Mainz ansässigen Geschlechte der Ritter von Cronberg ab.» Kako je mogoče napisati v malo stavkih toliko zmede? Rodbina Coroninijev iz Berbene! Utemeljitelj Ciprijan naj bi se zval Coroni de Locatelli, poročil se s Katarino, hčerjo Pompeja III. Coronini, oba iz rodu viteзов Kronbergov, ki so imeli posestva pri Moguncu! Torej italijanskega rodu, pa posestva na Nemškem! Vse to ne more biti. Coronini je ime poštene slovenske korenine, tedaj Korenin. Da so s pridobljenim bogastvom svoje slovensko ime nekoliko poitalijančili, je umevno. Saj se še dandanes marsikomu zdi takó bolj dostojno. In da grad Kronberg ni dobil svojega imena z Nemškega, je očitvidno iz starih listin. Ondi se Kronberg imenuje «Gornumberch», kar je gotovo (na) Gornjem bregu ali Gornjem vrhu. In Czörnig sam omeni, da je Ivan Marija Coronini l. 1615 sezidal grad Novi Kronberg na kraju, ki se je imenoval Stran.

M. S.

Zagrebski škof Nikolaj Selnički. Napisal je ta škof v latinskem jeziku zgodovino o oblegi Siska l. 1593. Škoda, da se je knjiga izgubila. Letos, ko obhajamo tristoletnico slavne zmage Slovencev in Hrvatov nad zakletim sovražnikom krščanstva, bi se ta zgodovina tem bolj cenila, ker je Selnički živel ob času siseških dogodkov. Leta 1601. je postal škof zagrebski. Posvetil ga je v škofa ljubljanski škof Tomaž Hren. Ker je Hren ravno potoval skozi Hrvatsko, poslal je Selnički (Selnizey) k njemu zagrebskega kanonika Nikolaja Jalkozija s prošnjo, naj ga pride posvetiti. Hren je prišel na večer dne 18. avgusta 1601 v Zagreb. Drugi dan je slovesno posvetil v stolni cerkvi sv. Štefana v škofa Nikolaja Selničkega. Pričujoči so bili pri tem posvečenju: Simon Bratulič (Brathulizh), škof sremski in glavni prijor pavljanskega reda, Ludovik Vitak (Vitakius), škof bosenski, opat zalavarski in kapaznaški, predstojnika taborišču in cesarska svétnika Francišek Ergel. proš zagrebski, in Nikolaj Jalkozi (tudi Jelkozi, slavni branitelj Siska, ki se je sam baje pisal Mikoč in ljudje so ga zvali Mikca), naddijakon čazmanski (zhassmanensis), kanonik zagrebski in župan siseški, dalje ljubljanski dekan in doktor bogoslovja Mihael Mikec, spremljevalec škofa Hrena po Hrvatskem, dunajski kanonik Jurij Schrepper in celo poveljnik papeške vojske, broječe 10 tisoč mož ter poslani od Klemena VIII. nad Kanižo, Francišek A. Bobrandinus, ki je ravno tačas taboril s svojo vojsko na polju pred zagrebskim mestom. Zapisal je te beležke v svoj dnevnik škof Tomaž Hren na kapiteljnu zunaj zagrebskega mesta. 21. avgusta se je Hren odpravil iz Zagreba proti Sisku in prenočil v kapiteljski vasi Nardi, kjer mu je zagrebski dekan na kapiteljske stroške pripravil izvrstno večerjo in prenočišče. Drugi večer je prišel v Sisek.

Škocijan in Divača na Krasu. Kakor na naravnem mostu, postavljenem od večnega mojstra, čepi mala vasica Škocijan. Ravno ondise pogrezne Reka v grozen ponor, kakor bi skočila v jamo. Cerkev nad njo je posvečena sv. Kancijanu. Stala je ondise cerkev že v 13. stoletju, kakor omenja «Prospectus beneficiorum Dioec. Terg». Kapelanija škocijanska, ki šteje sedaj 443 duš, je bila

ustanovljena leta 1612. Njeni podružnici sta cerkvi sv. Brica v Naklem in sv. Jelene v Gradišču. Škocijan je znamenit zaradi jam, v katere vpada voda Reka. V pečinah okrog vasi so našli prazgodovinske najdbe (Conf. A. Müller, St. Canzianer Grotte), katere dokazujejo, da je bil kraj obljuden še pred prihodom Rimljanov v našo deželo. O rimskem cesarju Avgustu je bil vzidan nekda v škocijanski cerkvi kamen z napisom, a izkopal ga je iz zidu pokojni dr. Kandler in prepeljal v tržaški muzej. Todi je bila trdnjavica že za časa Rimljanov, v srednjem veku se je pa Škocijan izpremenil v tabor zoper Turke. Ko so pred leti popravljali neko hišo, našli so rimske denarje iz dobe cesarja Commoda in Faustina Augusta. Za časa turških napadov je bila baje pri vhodu v tabor nastavljena past Turku. Poroča nam narodna pripovedka, da so ljudje z vejami pokrili jamo Okroglico pred taborom in ko so Turki pridirjali s konji nad drobno vejevje, udrli so se vsi v globoko jamo, v kateri teče na dnu voda Reka, in ondi so našli svoj grob. — Divačo je zadela 16. februarja 1687 grozna nesreča. Vnel se je smodnik in 24 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji je bilo razdejanih. Nepoškodovanih je ostalo samo 6 hiš in cerkev. Mnogo ljudij je bilo ubitih in ranjenih. Valvasor (Ehre d. H. Kr. XI, 404) pripoveduje, kako je slaboumen človek dan poprej prerokoval nesrečo in kako se je nekemu človeku prikazal črn pes. To bajko je posnel Valvasor iz poročila Frančiška bar. Rossettija na Školji (Neukoffel). Cerkev sv. Antona Puščavnika v Divači je bila sezidana l. 1603 in kuracija ustanovljena l. 1785. Da je pa cerkev že poprej ondi stala, priča cerkveni kelih, na katerem stoji letnica z napisom: «1585, Mathias Deles a Divaz.» Spomin, da so Turki obiskali Divačo, se je ohranil v bližnjem Povirju, kamor je nekda spadala Divača kot podružnica. Otroci imajo še danes navado, da dražijo govnače (Mistkäfer) s temi besedami: «Bežite, bežite govnači — turška vojska je v Divači!» M. S.

Zapovedani prazniki ljubljanske škofije v 17. veku. Škof Hren je zapisal v svoj dnevnik, da so v ljubljanski škofiji nastopni godovi zapovedani prazniki (Dies festi sub praecepto celebrandi): Obrezovanje Gospodovo (1. jan.); razglašenje Gospodovo (6. jan.); sv. Fabijan in Sebastijan (25. jan.); spreobrnjenje sv. Pavla (25. jan.); svečnica (2. febr.); sv. Doroteja, patrona v Gornjem Gradu, (6. febr.); sv. Matija (24. febr.); sv. Gregor (12. marc.); oznanjenje M. D. (25. marc.); veliki teden; velika noč; sv. Jurij (24. apr.); sv. Marka apostelj, patron teh krajev (25. apr., procesija); sv. Filip in Jakob (1. maj.); najdenje sv. Križa (3. maj.); sv. Florijan mučenik (4. maj.); sv. angelj varuh (8. maj.); prošnji dnevi; vnebohod; binkošti; sv. Vrban (25. maj.); Sv. Rešnje Telo; sv. Primož in Felicijan mučenika, patrona Kranjske, (9. jun.); sv. Vid, Modest in Krescencija (15. jun.); sv. Ahac in drugi mučeniki, zaradi zínage nad Hasanom pašo, (22. jun.); rojstvo sv. Janeza Krstnika (24. jun.); sv. Peter in Pavel (29. jun.); obiskanje M. D. (2. jul.); sv. Hermagora in Fortunat in sveta Margareta (12. jul.); sv. Marija Magdalena (22. jul.); sv. Jakob apostelj in sv. Kristof (25. jul.); sv. Ana (26. jul.); sv. Ožbalt kralj in M. D. snežnica (5. avg.); sv. Lovrenc mučenik (10. avg.); sv. Radegunda (11. avg.); vnebo-

vzetje M. D. (15. avg.); sv. Rok (16. avg.); sv. Jernej apostelj (24. avg.); sveti Avguštin in sv. Danijel prerok, praznik savinjske doline, (28. avg.); sv. Egid (Tilen) opat (1. sept.); rojstvo M. D. (8. sept.); povišanje sv. Križa (14. sept.); sv. Matej (21. sept.); sv. Mavricij in drugi mučeniki (22. sept.); sv. Mihael in god vseh angeljev (29. sept.); sv. Lukež (18. okt.); sv. Uršula in 11 tisoč devic (27. okt.); sv. Simon in Juda (28. okt.); vsi svêti (1. nov.); verne duše (dopoldne) (2. nov.); sv. Leonard (6. nov.); sv. Martin (11. nov.); sv. Elizabeta (19. nov.); darovanje (Praesentatio) M. Dev. (21. nov.); sv. Katarina, patrona dijakov, (25. nov.); sv. Andrej (30. nov.); sv. Barbara (4. dec.); sv. Nikolaj (6. dec.); spočetje M. D. (8. dec.); sv. Lucija (13. dec.); sv. Tomaž (21. dec.); Božič (25. dec.); sv. Štefan (26. dec.); sv. Janez evangelist (27. dec.) in nedolžni otročiči (28. dec.). — Na drugem mestu svojega dnevnika omenja Hren svetnike, katere so bili Kranjci izbrali za posebne zavetnike. Zato so njih god praznovali slovesno. Sv. Janeza Krstnika je častil kartuzijski red. Sv. Hermagoro in Fortunata so imenovali aposteljna in patrona naših krajev. Sv. Nikolaj je bil patron ljubljanskega mesta in ljubljanske škofije ter sv. Primož in sv. Ahac patrona Kranjske.

Glagoljaši na Kranjskem. Mnogo pergamentnih odrezkov, popisanih z glagolico, katere hrani deželni arhiv v Rudolfinumu, kakor tudi mnogi župni arhivi po Kranjskem, dokazujejo, da je bila nekdanja glagolica zelo razširjena. Isto nam potrjuje posvečevanje in službovanje glagoljašev na Kranjskem. 23. nov. 1600 je škof Hren posvetil glagoljaša Antona Županiča, o katerem je zapisal v svoj dnevnik, da je bil dovolj podučen za sveti red «in suo Idiomate glagolítico». 23. apr. 1601 je isti škof v duhovna posvetil Ivana Vitežiča, glagoljaša iz krške škofije (Veglia). L. 1597 je pa na Blokah pri Cirknici za kapelana služil glagoljaš Andrej Vulkovič, ki ni znal dobro nobenega deželne jezika, temuč le hrvaški. (Conf. «Izvestja» II, 33.)

Slovenščina v Trstu pred 100 leti. Tržaški kapucinski samostan je moral v drugi polovici preteklega stoletja vedno imeti štiri pridigarje. Jeden je pridigoval v domači cerkvi po italijansko, drugi v cerkvi usmiljenih bratov po nemško, dva pa vse nedelje in praznike v letu po slovensko v cerkvi Matere božje, imenovane «Madona del Mare». (Marian, Austria sacra, V, 44.)

Naši slike. «Izvestja» bodo po moči prinašala tudi podobe. Ta sešitek ima dve. Prva, katero je po katastralni mapi in svojih zapiskih o legi gomil in grobov načrtal gosp. prof. Sim. Rutar ter prerisal gospod ravnatelj Ivan Šubic, kaže (str. 2.) situacijski načrt zemljišča na gori sv. Magdalene pri Šmariji, kjer se sedaj kopljejo prevažne starine za deželni muzej. Druga podoba pa (str. 3.), narejena po fotografiji, katero nam je napravil gosp. tajnik Avgust Pirc, predstavlja uspehe izkopavanja v zadnji jeseni, kakor jih popisuje prvi članek tega sešitka.

Izdaje in zalaga «Muzejsko društvo za Kranjsko».

Tiskala Kleinmayr in Bamberg v Ljubljani.